



VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Mikko Meri-Huhti

MITEN VAASALAISET PÄIVÄKODIT KÄYTTÄVÄT LÄHIMETSIÄ?

Sosiaali- ja terveysala
2017

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Mikko Meri-Huhti
Opinnäytetyön nimi	Miten Vaasan päiväkodit käyttävät lähimetsiä?
Vuosi	2017
Kieli	suomi
Sivumäärä	66 + 1 liite
Ohjaaja	Ahti Nyman

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia Vaasan päiväkotien lähimetsien käyttöä. Lähiluonnon käyttöä lähdettiin selvittämään, koska uudessa Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa luetaan luonto sekä pihat, leikkipuistot ja muut rakennetut ympäristöt mukaan varhaiskasvatuksen oppiympäristöiksi. Tutkimuksen taustalla on myös oletus, että lapset viettävät yhä enenevässä määrin aikaa sisällä. Huolenaiheena on niin lasten liikkumattomuus ja mielenterveysongelmat sekä positiivisen luontosuhteen solmiminen.

Tutkimuksen teoriapohjana toimivat erilaiset luonnon ympäristövaikutuksista tehdyt tutkimukset, lasten liikuntasuosituksiset, sekä tutkimukset luonnosta vieraantumisesta. Tutkimus suoritettiin e-lomakekyselyllä, joka lähetettiin Vaasan kaupungin lastentarhanjohtajille ja heidän kauttaan lastentarhanopettajille. Tulosten perusteella arvioitiin päiväkotien luonnon käyttöastetta sekä selvitettiin mahdollisia syitä sille miksei luonnossa käydä useammin.

Tutkimuksessa kävi ilmi, että vaasalaisessa varhaiskasvatuksessa on otettu hyvin huomioon ympäristökasvatus. Lapsiryhmät käyvät lähes poikkeuksetta viikoittain metsässä. Suurimpina syinä sille miksi metsässä ei käydä useammin nousi päiväkodissa tehtävä muu toiminta sekä lapsiryhmän suuruus. Vaasalaiset lähimetsät ovat ympäristöltään monipuolisia ja päiväkodit osaavat hyödyntää niitä niin opetuksessa kuin erilaisissa juhlissa ja tilaisuuksissa. Lopuksi todettakoon, että vaasalaisten päiväkotien ympäristökasvatus on ollut pääosin sillä tasolla mitä Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016 ne asettaa jo keväällä 2017.

ABSTRACT

Author	Mikko Meri-Huhti
Title	How Do the Kindergartens Use the Nearby Forests?
Year	2017
Language	Finnish
Pages	66 + 1 Appendix
Name of Supervisor	Ahti Nyman

The goal for this bachelor's thesis was to investigate how kindergartens in Vaasa use their nearby forests. The study was made because there is a new National Curriculum Guidelines on Early Childhood Education and Care (ECEC). The new ECEC states that nature, yards, playgrounds and other constructed environments are a part of the learning environment of early childhood education. At the background of this study was a hypothesis that children spend an increasing amount of their time indoors. At concern is the children's immobility, mental health problems and the positive bondage to the nature.

The theoretical basis of this study includes various environmental impact studies related to nature, children's physical exercise recommendations and studies of the alienation from the nature. This study was done with an online questionnaire that was sent to all kindergarten managers in the city of Vaasa. The managers forwarded the questionnaire to the kindergarten teachers. The nature utilization rate of a kindergarten and possible causes why daycare groups do not go out to the nature more often were evaluated with the results of the study.

The study shows that nature education has been taken well into consideration at early childhood education in Vaasa. Almost all daycare groups take trips to the nearby forests every week. The biggest reasons for why the daycare groups do not take trips are the other kindergarten activities and the size of the daycare groups. Nearby forests in Vaasa are environmentally diverse and kindergartens know how to use them in education and other events. In conclusion it can be stated that most of the kindergartens in Vaasa have already been on the ECEC-required level already in the spring 2017.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	9
2	VARHAISKASVATUS JA TAVOITTEET.....	10
	2.1 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet	11
	2.2 Luonto varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa.....	12
3	LUONNON VAIKUTUKSET	14
	3.1 Luontoympäristön vaikutukset.....	14
	3.2 Elpyminen	14
	3.3 Luonnon vaikutus fyysiseen ja psyykkiseen terveyteen	15
	3.4 Luonnon vaikutus lapseen.....	17
	3.5 Lasten liikuntasuosituksset.....	20
	3.6 Luonnosta vieraantuminen.....	21
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	23
	4.1 Tutkimusmenetelmä.....	23
5	TULOKSET	24
	5.1 Miten pitkä matka päiväkodista on läheiseen metsään, jota yleensä käytetään opetus- ja retkeily tarkoituksessa?	24
	5.2 Minkälaisesta metsästä on kysymys?.....	25
	5.3 Onko päiväkodin lähimetsä, jota yleensä käytetään opetus- ja retkeily tarkoituksessa lähin mahdollinen metsä?	26
	5.4 Miten pitkä matka päiväkodista on läheiseen puistoon?.....	27
	5.5 Minkälainen puisto on kyseessä?.....	28
	5.6 Metsästä löytyy... ..	29
	5.7 Kuvaile metsää vapaasti tai täsmennä aiemmin antamiasi tietoja.	29
	5.8 Kuinka usein päiväkodin alle 3-vuotiaiden ryhmä käy metsässä?.....	32
	5.9 Kuinka usein päiväkodin 3-4-vuotiaiden ryhmä käy metsässä?	33
	5.10 Kuinka usein päiväkodin 5–6-vuotiaiden ryhmä käy metsässä?	34
	5.11 Missä tilanteissa päiväkodin ryhmät käyvät metsässä?	34

5.12	Mitä metsässä tehdään?.....	36
5.13	Kuvaillkaa tai täsmentäkää omin sanoin, miten päiväkotikäyttö metsää? 36	
5.14	Onko päiväkotikäyttö mukana jossakin ympäristökasvatusohjelmassa, missä?39	
5.15	Onko päiväkotikäyttö tehnyt yhteistyötä metsä- ja luontokasvatusasioissa jonkun tahon kanssa, mikä?.....	40
5.16	Käyvätkö ryhmät metsässä mielestänne riittävän usein?.....	41
5.17	Mitkä tekijät vaikuttavat siihen, ettei metsässä käydä useammin?.....	41
5.18	Merkittävimmät syyt siihen, ettei metsässä käydä useammin.	42
5.19	Miten luonto näkyy ja mitä se merkitsee teidän päiväkodissanne?.....	44
5.20	Vaikuttavatko eri vuodenaajat metsässä käyntien määrään?.....	46
5.21	Mitä mahdollisia vaikutuksia lapsissa on havaittavissa metsäkäynneillä? 47	
5.22	Miten lapset kokevat luonnossa käymisen?.....	49
5.23	Miten arvioitte vanhempien näkevän luonnon merkityksen päiväkodin varhaiskasvatuksessa?	51
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	54
7	POHDINTA.....	58
	LÄHTEET.....	60
	Tutkimuksen kysymykset.....	62

LIITTEET

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1. Miten usein koulun/päiväkodin ryhmä käy metsässä? (Sahli 2014, 97).	18
Kuvio 2. Miten pitkä matka päiväkodista on läheiseen metsään, jota yleensä käytetään opetus- ja retkeily tarkoituksessa? (kpl)	24
Kuvio 3. Minkälaisesta metsästä on kysymys? (kpl)	25
Kuvio 4. Onko päiväkodin lähimetsä, jota yleensä käytetään opetus- ja retkeily tarkoituksessa lähin mahdollinen metsä? (kpl)	26
Kuvio 5. Miten pitkä matka päiväkodista on läheiseen puistoon? (kpl)	27
Kuvio 6. Minkälainen puisto on kyseessä? (kpl)	28
Kuvio 7. Metsästä löytyy...(kpl)	29
Kuvio 8. Metsästä löytyy/ Metsän muu kuvaus.	30
Kuvio 9. Kuinka usein päiväkodin alle 3-vuotiaiden ryhmä käy metsässä? (kpl)	32
Kuvio 10. Kuinka usein päiväkodin 3–4-vuotiaiden ryhmä käy metsässä? (kpl)	33
Kuvio 11. Kuinka usein päiväkodin 5–6-vuotiaiden ryhmä käy metsässä? (kpl)	34
Kuvio 12. Missä tilanteissa päiväkodin ryhmät käyvät metsässä? (kpl)	35
Kuvio 13. Mitä metsässä tehdään? (kpl)	36
Kuvio 14. Miten päiväkotiki käyttää metsää?	37
Kuvio 15. Onko päiväkotiki mukana jossakin ympäristökasvatusohjelmassa, missä? (kpl)	39
Kuvio 16. Onko päiväkotiki tehnyt yhteistyötä metsä- ja luontokasvatusasioissa jonkun tahon kanssa, minkä? (kpl)	40
Kuvio 17. Käyvätkö ryhmät metsässä mielestänne riittävän usein? (kpl)	41
Kuvio 18. Mitkä tekijät vaikuttavat siihen, ettei metsässä käydä useammin? (kpl)	42
Kuvio 19. Merkittävimmät syyt siihen, ettei metsässä käydä useammin. (kpl)	43
Kuvio 20. Miten luonto näkyy ja mitä se merkitsee teidän päiväkodissanne?	44
Kuvio 21. Vuodenajoista johtuvat rajoitukset	46
Kuvio 22. Mitä mahdollisia vaikutuksia lapsissa on havaittavissa metsäkäynneillä?	47
Kuvio 23. Miten lapset kokevat luonnossa käymisen?	50
Kuvio 24. Miten arvioitte vanhempien näkevän luonnon merkityksen päiväkodin varhaiskasvatuksessa?	52

Taulukko 1. Luonnossa oleilun terveysvaikutukset (Arvonen 2015, 21).	16
Taulukko 2. Lapsuuden luontokokemusten merkitys ympäristömyönteisille asenteille ja toiminnalle (Parikka-Nihti & Suomela 2014, 78).	19

LIITELUETTELO**LIITE 1. Tutkimuskysely**

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia Vaasan päiväkotien lähimetsien käyttöä. Lähiluonnon käyttöä lähdettiin selvittämään, koska uudessa Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa luetaan luonto sekä pihat, leikkipuistot ja muut rakennetut ympäristöt mukaan varhaiskasvatuksen oppiympäristöiksi. Tutkimus suoritettiin e-lomake kyselyllä ja tulosten perusteella voidaan arvioida päiväkotien luonnon käyttöastetta sekä selvittää mahdollisia syitä sille miksei luonnossa käydä useammin.

Tutkimuksen taustalla on myös oletus, että lapset viettävät yhä enenemässä määrin aikaa sisällä. Huolenaiheena on niin lasten liikkumattomuus kuin mielenterveysongelmat sekä positiivisen luontosuhteen solmiminen. Varhaislapsuudessa saadut positiiviset luontokokemukset voivat toimia voimavarana aikuisiällä ja niistä tulisi saada nauttia turvallisen varhaiskasvatuksen parissa. Luonnon terveysvaikutuksia eikä luontoympäristöjen lapsille tarjoamia motoristen-, kognitiivisten- sekä sosioemotionaalisten taitojen kehittymisten mahdollisuuksia tulisi sivuuttaa päiväkodeissa.

2 VARHAISKASVATUS JA TAVOITTEET

Laki lasten päivähoidosta muuttui varhaiskasvatuslaiksi 1.8.2015. Samalla varhaiskasvatus korvasi käsitteen päivähoido. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017 a.) Lain tavoitteena on:

1. edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia;
2. tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista;
3. toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset;
4. varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö;
5. turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä;
6. antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa;
7. tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä;
8. kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen;
9. varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin;
10. toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä. (L19.1.1973/36.)

2.1 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Opetushallitus on julkaissut Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016 jonka tarkoituksena on tukea ja ohjata varhaiskasvatuksen järjestämistä, toteuttamista ja kehittämistä sekä edistää laadukkaan ja yhdenvertaisen varhaiskasvatuksen toteutumista valtakunnallisesti. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016 on varhaiskasvatuksen järjestäjiä oikeudellisesti velvoittava määräys, joka astui voimaan 1.8.2017 (Opetushallitus 2016, 8; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017 b). ”Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka”. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määrätään varhaiskasvatuksen toteuttamisen keskeisistä tavoitteista ja sisällöistä, lapsen varhaiskasvatussuunnitelman sisällöstä, varhaiskasvatuksen järjestäjän ja lasten huoltajien välisestä yhteistyöstä sekä monialaisesta yhteistyöstä. (Opetushallitus 2016, 8.)

Varhaiskasvatustuki velvoittaa, että ”päiväkodissa tai perhepäivähoidossa olevalle lapselle on laadittava henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma lapsen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon toteuttamiseksi. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan on kirjattava tavoitteet lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseksi lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tukevalla tavalla sekä toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi. Lisäksi suunnitelmaan kirjataan lapsen tarvitseman tuen tarve, tukitoimenpiteet ja niiden toteuttaminen”. (L19.1.1973/36.)

Varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan yhteistyössä varhaiskasvatuksen henkilöstön ja lapsen vanhempien kanssa. Suunnitelmaa tehtäessä, toteuttaessa ja arvioidessa otetaan huomioon myös lapsen mielipiteet ja toivomukset. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma tulee tarkistaa vähintään kerran vuodessa. Varhaiskasvatussuunnitelma on kuitenkin tarkistettava aina, kun siihen on lapsen tarpeista johtuva syy. Suunnitelmaa arvioitaessa keskitytään varhaiskasvatuksessa tehtyihin toimenpiteisiin sekä pedagogiikan toteutumiseen. (L19.1.1973/36; Opetushallitus 2016, 11.)

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman tulee sisältää seuraavat asiat:

1. lapsen kehitykseen ja oppimiseen liittyvät vahvuudet sekä lapsen kiinnostuksen kohteet
2. lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tukevat tavoitteet ja toimenpiteet tavoitteiden toteutumiseksi sekä toteutumisen arviointi
3. lapsen mahdollisesti tarvitsema tuki
4. mahdollinen lääkehoitosuunnitelma
5. lasten, henkilöstön ja huoltajien yhdessä sopimat asiat
6. suunnitelman laatimiseen osallistuneet muut mahdolliset asiantuntijat
7. tieto siitä, milloin suunnitelma on laadittu ja tarkistettu ja milloin suunnitelma tarkistetaan seuraavan kerran. (Opetushallitus 2016, 11.)

2.2 Luonto varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016 käy läpi myös lapsen hyvinvointia, turvallisuutta ja kestäväää elämäntapaa. Perusteissa pidetään tärkeänä terveellisiä, turvallisia ja liikunnallisia elämäntapoja. Liikuntaa tulisi harjoitetaan niin sisällä kuin ulkona ja pitkäkestoista istumista pyritään välttämään. Itse toiminnassa on otetta huomioon kestäväkehitys sekä vastuullinen suhtautuminen luontoon ja ympäristöön. (Opetushallitus 2016, 31.)

Varhaiskasvatuksen yhtenä tavoitteena on toteuttaa monipuoliset oppimista edistävät, kehittävät sekä terveellinen ja turvallinen oppimisympäristö. Oppimisympäristön tulisi olla myös mahdollisimman kiireetön ja keskittymistä edistävä. (Opetushallitus 2016, 31.)

Luonto sekä leikkipuistot, pihat ja muut rakennetut ympäristöt ovat osana varhaiskasvatuksen oppimisympäristöjä. Ne pystyvät tarjoamaan monipuolisia mahdollisuuksia leikkiin ja tutkimiseen sekä erilaisia kokemuksia ja materiaaleja. Näitä ympäristöjä hyödynnetään oppimisen sekä liikunta- ja luontoelämysten paikkoina. (Opetushallitus 2016, 32.)

Ympäristökasvatuksen tavoitteena varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa on vahvistaa lapsen luontosuhdetta ja vastuullista toimimista ympäristössä, oppia

kunnioittamaan luontoa sekä ohjata häntä kohti kestäväää elämäntapaa. Lähiluonto sekä rakennetut ympäristöt toimivat niin oppimisen kohteina kuin oppimisympäristöinä. Retkeily näissä oppimisympäristöissä sekä niiden tutkiminen ovat tärkeä osa varhaiskasvatusta. Positiivisten kokemusten kautta lapsi oppii arvostamaan luontoa ja hänen ympäristösuhteensa vahvistuu. Luonnonilmiöitä, vuodenaikojen vaihteluja sekä eri kasvi ja eläinlajien tunnistamista harjoitellaan ja tutkitaan mm. eri aistien avulla. Kestävän elämäntavan taitoja kuten roskaamattomuus, kierrätys, ruokaan liittyvä vastuullisuus sekä kohtuullisuuden ja säästäväisyyden opettelua harjoitellaan arjessa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet toteaa myös, että luonto on paikka jossa voi kokea rauhoittumista sekä esteettisiä kokemuksia. (Opetushallitus 2016, 45.)

3 LUONNON VAIKUTUKSET

Luonto on suomalaisille tärkeä. Suomalaisen Työn liiton vuonna 2017 teettämän tutkimuksen mukaan luonto on suomen suurin ylpeyden aihe (Suomalaisen työn liitto 2017). Myös luontoharrastuksen määrä on Suomessa suuri ja joka miehen oikeudet ovat omaa laatuaan maailmassa (Salovaara 2012). Mutta miten hyvin tunnemme luonnon vaikutukset? Seuraavissa luvuissa käsitellään luontoympäristön positiivisia vaikutuksia niin kehoon kuin mieleen.

3.1 Luontoympäristön vaikutukset

Luontoympäristön vaikutusta ihmismieleen on tutkittu paljon. Ympäristöpsykologiset tutkimukset ovat osoittaneet vahvasti, että luontoympäristö elvyttää ja vaikuttaa myönteisesti niin psyykkiseen kuin fyysiseenkin terveydentilaan. Psykologi Kirsi Salosen mielestä näiden tutkimusten ydinasia on kuitenkin se, että etenkin luonnossa sijaitsevassa mielipaikassa ihminen pystyy säätelemään olotilaansa terveyttä edistävään suuntaan”. (Salonen 2010. 21–22, 43.)

Luontoympäristön myönteiset vaikutukset ovat kuitenkin usein nopeita ja osittain tiedostamattomia. Tutkimuksissa on havaittu, että luonnossa ollessaan ihminen ei välttämättä huomaa mielessään ja kehossaan tapahtuvia positiivisia asioita. Koska aiemmat luontokokemukset eivät aina ole positiivisten vaikutusten selittävinä tekijöinä ovat psykoevolutiivisen koulukunnan edustajat tulleet siihen arvioon, että ominaisuus on ihmislajille tyypillinen. Toisaalta myös nyky-yhteiskunnan hektisyys ja tehokkuudenarvot voivat olla niin voimakkaita, että ne peittävät allensa kehossa ja mielessä tapahtuvia myönteisiä asioita ja voivat täten häiritä elpymisen mahdollisuuksia luontoympäristössä. (Salonen 2010. 22, 43.)

3.2 Elpyminen

Elpyä, on sana joka suomenkielessä tarkoittaa mm. voimistumista ennalleen, tointumista ja virkoamista (Kielitoimiston sanakirja 2016). Luontokokemuksesta puhuttaessa elpyminen tarkoittaa yleensä luontokokemuksen myönteistä vaikutusta ihmiselle. Salonen (2010) kertoo kahdenlaisesta elpymisen vaikutuksesta,

tarkkaavuuden ja stressin. Tarkkaavuuden elpymisellä hän tarkoittaa henkilön palautumista uupumuksesta tarkkaavuutta vaativan tehtävän jälkeen. Stressistä elpyminen taas tarkoittaa henkilön palautumista uhkaavasta tai ylikuormittavasta tilanteesta niin psyykkisesti, fysiologisesti kuin toiminnallisesti. Salonen toteaa, että molemmat elpymisen muodot toteutuvat paremmin luotoympäristö kuin rakennetussa ympäristössä. (Salonen 2010. 24-25.)

Väitteen tueksi Salonen ottaa esille suomalaisen tutkimuksen (Tyrväinen, Silvennoinen, Korpela & Ylen 2007) jossa tutkittiin tamperelaisten ja helsinkiläisten mielipaikkoja. Tutkimuksen tuloksista käy ilmi muun muassa se, että elpymyskokemukset mieluisassa luotoympäristössä olivat selvästi voimakkaampia kuin mieluisassa kaupunkiympäristössä. (Tyrväinen ym. 2007, 65.)

Eräässä toisessa suomalaisessa tutkimuksessa tutkittiin metsän ominaisuuksia elvyttävyyden näkökulmasta Helsingin kaupunkiympäristössä. Tutkimustuloksista kävi ilmi, että elvyttävin ympäristö oli metsän siimes, josta ei ollut näköyhteyttä kaupunkimaiseen ympäristöön. Osallistujat kokivat myös, että asutusten ympäröimä metsä oli elvyttävämpi kuin teiden ympäröimä metsä. Elvyttävyykokemusta paransivat myös laajat saarekkeet metsäistä elinympäristöä sekä tiheä ja monikerroksinen kasvillisuus, joka esti kaupunkiympäristön näkymisen metsään. (Tourula & Rautio 2014, 14.)

3.3 Luonnon vaikutus fyysiseen ja psyykkiseen terveyteen

Luotoympäristöllä on positiivinen vaikutus niin henkiseen kuin fyysiseen terveyteen. Tutkimuksissa on todettu mm. luotoympäristön parantavan koettua terveydentilaa ja toimintakykyä sekä vähentävän kuolleisuutta. Ihmiset joilla on riittävästi luotoympäristöä asuinalueillaan kokevat olevansa fyysisesti terveempiä ja he myös elävät näillä alueilla pidempään. (Salonen 2010, 25.)

Jo pelkkä luontonäkymän katseleminen mahdollistaa stressaantuneen ihmisen sydämen, aivojen sekä lihasten toiminnan rentoutumisen 1–2 minuutissa. Tutkimuksissa on havaittu myös, että kymmenen minuutin luonnossa olo laskee

verenpainetta, sykettä sekä hengitystiheyttä. Kortisolin eli stressihormonin sekä adrenaliinin määrän on mitattu pienenevän luonto käynnin aikana. Samaan aikaan mielihyvää tuottavien hormonien kuten oksitosiinin ja serotoniinin tasot ovat lisääntyneet. (Arvonen 2015, 12-13, 18-19.)

Luonto tarjoaa mahdollisuuden kokonaisvaltaiseen liikkumiseen. Ulkoliikunta auttaa palautumaan arjen rasituksista eikä liikuntamuodolla tai sen teholla ei ole havaittu merkitystä palautumiseen vaan tärkeintä on luonnossa vietetty aika. Luonnossa liikkumisen on havaittu parantavan itsetuntemusta ja kohentavan mielialaa tehokkaammin mitä sisätiloissa tehtävä liikunta. Luonto myös motivoi sisätiloja voimakkaammin liikkumaan säännöllisesti ja pitkäaikaisesti. (Arvonen 2015, 20.)

Positiivisia vaikutuksia psyykkiseen terveyteen, kuten mielialan kohentumista, havaitaan kahdenkymmenen minuutin luonnossa olon jälkeen. Positiiviset vaikutukset lisääntyvät mitä kauemmin ja useimmin luonnossa vierailee kuten taulukosta 1. voi havaita. (Arvonen 2015, 12-13, 18.)

Taulukko 1. Luonnossa oleilun terveysvaikutukset (Arvonen 2015, 21).

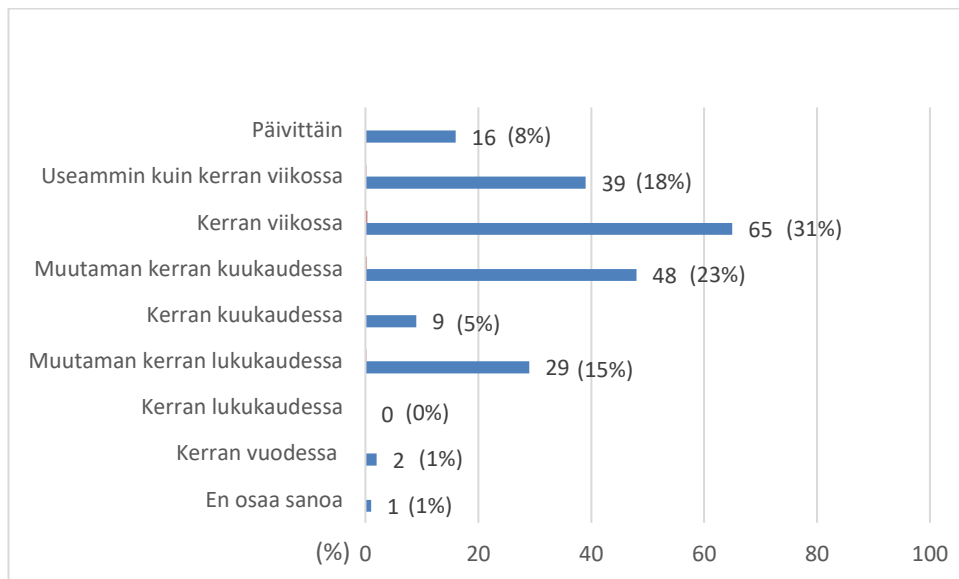
Luonnossa vietetty aika	Todetut vaikutukset
5–10 min	<ul style="list-style-type: none"> •Hengitystiheys, syke ja verenpaine laskevat •Stressihormonit vähenevät
20 min	<ul style="list-style-type: none"> •Mieliala kohenee
60 min	<ul style="list-style-type: none"> •Tarkkaavaisuus lisääntyy
2 h	<ul style="list-style-type: none"> •Elimistön puolustusmekanismit elpyvät
5 h/kk	<ul style="list-style-type: none"> •Positiiviset tunteet lisääntyvät
3 vrk yhtämittainen luontoaltistu	<ul style="list-style-type: none"> •Elimistön puolustusmekanismit vahvistuvat •Syöpää ehkäisevien proteiinien määrä lisääntyy •Stressihormonien määrä pienenee •Verensokeriarvot tasaantuvat •Kohonnut verenpaine laskee •Masennuksen ja väsymyksen tunne vähenee •Elinvoimaisuuden tunne lisääntyy

3.4 Luonnon vaikutus lapseen

Tutkimusten mukaan luontoympäristöillä on myönteisiä vaikutuksia niin lapsen motoristen-, kognitiivisten- kuin sosioemotionaalisten taitojen kehittämisessä. Ne tarjoavat mahdollisuuden myös rauhoittumiseen, virkistymiseen, minäkuvan selkiytymiseen sekä stressioireiden helpottumiseen. Metsä on mitä mainioin paikka ajanviettamiseen, leikkeihin sekä luovuuden kartoittamiseen. Ympäristöpsykologi Marketta Kytän mielestä: ”Metsää ei ole koskaan leikitty loppuun. Monet muut leikkiympäristöt, kehittävät leikkipuistotkin, leikitään jossain vaiheessa loppuun”. (Salonen 2010, 104–105). Metsä tarjoaa lapselle myös moninaisia liikunnallisia mahdollisuuksia joissa hän voi opetella ja kokeilla fyysistä ketteryyttään. Onnistumiset vahvistavat lapsen itseluottamusta ja itsenäisyyden tunteen voimistumista, joiden avulla hän pystyy paremmin kohtaamaan haastavia sekä stressaavia tilanteita. (Tourula & Rautio 2014, 46.)

Hyvän oppimisympäristön merkkeihin kuuluu sen vaihtelevuus sekä monipuolisuus (ks. taulukko 2.). Kun oppimisympäristö tuottaa esteettistä mielihyvää ja siinä on havaittavissa myös ajallista kerrostuneisuutta, tukee se lapsen fyysisen kehityksen lisäksi myös psyykkistä kehitystä. Monipuolinen toimintaympäristö mahdollistaa myös erilaisille tavoille oppia. Leikki ja muu toiminta mahdollisimman luonnonmukaisissa ympäristöissä on todettu parantavan lasten oppimismotivaatioita ja keskittymiskykyä. Myös kognitiiviset taidot kuten tunnistamisen, luokittelun ja nimeämisen taidot sekä muisti ja havainnointikyky voivat parantua luonnonmukaisessa ympäristössä. Luonnossa pystyy myös konkreettisemmin hahmottamaan syy-seuraussuhteita. (Parikka-Nihti & Suomela 2014, 77.)

Metsäkoulukyselyn tuloksista julkaistiin vuonna 2014 Koulumetsäopas – Käsikirja koulujen ja päiväkotien lähimetsien käyttöön ja turvaamiseen niminen kirja joka sisältää monia käytännön vinkkejä ja toimintoja joilla metsät saataisiin paremmin käyttöön. Valtakunnalliset koululaisten ja päiväkotien metsässä käyntimäärät näkyvät alla olevassa taulukossa (Kuvio 1.).



Kuvio 1. Miten usein koulun/päiväkodin ryhmä käy metsässä? (Sahli 2014, 97).

Taulukko 2. Lapsuuden luontokokemusten merkitys ympäristömyönteisille asenteille ja toiminnalle (Parikka-Nihti & Suomela 2014, 78).

LAPSEN TAIDOT ja KESYYP-malli	KUVAUS	LUONNONMUKAISEN YMPÄRISTÖN TARJOUKMAT
Motoriikkaan liittyvät (keho)	Tasapainon hallinta, kiipeäminen, ryöminen, kaivaminen, kantaminen, kerääminen, roiskuttelu, rakentelu, leikkien monipuolisuus, jne.	Epätasaiset, vaihtelevat pinnat, maaston muodot, kivet, puiden rungot maassa ja kiipeilyyn soveltuvat puut, kerättävät ainekset, vesi, lumi jää yms.
Sensomotoriset taidot (keho ja sydän)	Eri aistien käyttö, havaitseminen, estetiikka, ilo ja nauttiminen	Monipuolisuus: pinnat, värit, muodot, tuoksut, tuntemukset, äänimaisemat, jne.
Sosioemotionaaliset taidot (sydän ja pää)	Keskittymiskyky, mielikuvitus, leikkien monipuolisuus, (erit. roolileikit) samaistuminen, itsetunto ja pettymysten sieto	Ympäristön, vuodenaikojen monipuolisuus, huolehtimen ja toisaalta itsestä/ muista ihmisistä riippumattomat ilmiöt (esim. säätilat)
Vuorovaikutustaidot (sydän ja pää)	Kommunikointi: kuvailu, leikkien suunnittelu ja toteutus, kuvittelu, jakaminen, kysyminen ja vastaaminen, erilaisten roolien käyttö	Monipuolisen ympäristön tarjoumat erilaisiin leikkeihin piiloista rakentelumahdollisuuksiin sekä erilaisiin leikkimateriaaleihin
Kognitiiviset (pää ja sydän)	Kuvailu, kertominen, keksiminen, kokeilu, havaintojen teko, vertailu, luokittelu, käsitteiden käyttö, tiedot ja ymmärtäminen, toteuttaminen, ongelmanratkaisutaidot	Ympäristön monimuotoisuus yksilöinä, lajeina, elinympäristöinä, elottoman luonnon vaihtelua ja muutoksia

Lapsuuden luontokokemuksilla on vaikutusta aikuisiän positiivisiin luontoasenteisiin sekä mieltymyksiin. Lapsuuden luonnon parissa viettäneet lapset ovat aikuisiällä todennäköisemmin kiinnostuneita mm. luontoharrastuksista, luonnonsuojelusta sekä työtehtävistä luonnossa tai ulkotiloissa. Metsästä lapsena saadut positiiviset kokemukset seuraavat myös aikuisiälle. Tutkimuksissa on

havaittu, että nuoret jotka kokivat lapsuudessa metsän miellyttävänä ja turvallisen paikkana, valitsivat metsän myös aikuisiällä paikaksi, jossa voi rentoutua ja palautua stressaavista tilanteista. Eräässä tutkimuksessa todettiin jopa, että lapset jotka olivat leikkineet ”villissä” luonnossa, tulevat toimeen helpommin ilman nykyaikaisia mukavuuksia. (Wells & Lekies 2006, 3–5; Tourula & Rautio 2014, 44.)

Luontoympäristössä tehdyt aktiviteetit vähentävät tutkitusti ADHD-oireita. On todettu, että 20 minuutin kävely puistossa helpottaa lasta keskittymään tehtävien teossa. (Tourula & Rautio 2014, 46). Tutkimuksissa on havaittu myös ylivilkkauksioireiden lieventymistä jo pelkillä luontoympäristöön liittyvien elementtien, kuten luonnon äänien kuulemisen tai luonto maiseman näkemisen, avulla (Salonen 2010, 104).

Polvisen, Pihlajamaan ja Bergin tekemässä tutkimuksessa ”Luonnosta hyvinvointia lapsille ja nuorille” selvitettiin mm. luonnossa tapahtuvan toiminnan vaikutuksista lapsiin sekä miten luontoelementtejä voitaisiin nykyistä paremmin hyödyntää osana kasvatuspalveluita (Polvinen, Pihlajamaa & Berg 2012, 4).

3.5 Lasten liikuntasuositukset

Opetus- ja kulttuuriministeriön antamien suositusten mukaan alle kouluikäiset lasten tulisi harjoittaa liikuntaa vähintään kolme tuntia päivässä. Liikkumisen tulisi muodostua kevyestä liikunnasta, reippaasta ulkoilusta ja erittäin vauhdikkaasta fyysisestä aktiivisuudesta. Vauhdikasta fyysisestä aktiivisuutta ovat mm. erilaiset juoksuleikit, kiipeily, trampoliinilla hyppely, hiihto ja uinti. Reipasta ulkoilua ovat mm. metsäretket, polkupyöräily, potkulautailu, luistelu. Kevyttä liikuntaa ovat kävely, tasapainoilu, pallonheitto, keinuminen ja arkiset asiat kuten pukeutuminen ja riisuuntuminen. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 13–15.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisussa (Iloa, leikkiä ja yhdessä tekemistä 2016) pohditaan, miten kaupunkimaisissa ympäristöissä lapsella on riski vieraantua luonnosta, jos lapsi viettää valtaosan päivästä sisätiloissa. Tutkimuksissa on kuitenkin todistettu, että kaupungissa asuvat lapset harrastavat liikuntaa muita

lapsia enemmän. Tämä johtuu kaupunkien monipuolisemmista harrastemahdollisuuksista. Metsät ja luotoympäristöt ovat kuitenkin monille lapsille tärkeitä paikkoja. Tutkimuksissa on tullut esille, että suurin osa lapsista kertoo mieluisimmaksi leikkipaikakseen metsäiset alueet. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 23–24.)

3.6 Luonnosta vieraantuminen

Richard Louv (2008) on tutkinut Yhdysvalloissa lasten luonnosta vieraantumista. Hän on pohtinut kirjassaan *Last child in the woods* syitä siihen miksi lapset viettävät yhä vähenevässä määrin aikaa ulkona luonnossa. Hän toteaa, että vaikka luonto tarjoaakin monelle lapselle ihmettelyn aihetta, saattaa luonnossa leikkiminen vaikuttaa monesta muusta lapsesta vieraalta, kielletyltä, hyödyttömältä ja tylsältä sekä vaaralliselta. Yhtenä syynä vieraantumiselle on luontopaikkojen vähentyminen ja muuttuminen. Teollistuminen ja kaupungistuminen myötä luonto, varsinkin villi luonto, on paikoitellen yhä kauempana lapsista. Kaupunkisuunnittelussa tulisikin huomioida viheralueiden tärkeys. Perheiden yhteys myös agraarikulttuuriin on vähentynyt kaupungistumisen myötä. Aikaisemmin oli todennäköisempää, että joku lähisukulaisista viljeli tai asui maaseudulla. Tämän päivän lapsille maaseutu voikin vaikuttaa täysin tuntemattomalta paikalta. (Louv 2008, 10, 12, 19, 30.)

Lapsien vanhemmista on tullut myös ylisuojelevaisempia. Louven haastattelemat lapset kertoivat miten heidän vanhempansa eivät uskalla päästää heitä leikkimään syvälle metsään. Aikuiset rajoittavat myös sitä, miten naapuruston vapaata tilaa saa käyttää. Yhdysvalloissa paikalliset naapurustovaltuustot ja komiteat säätelevät omia sääntöjään piha-alueiden käytöstä. Kieltämällä majojen pystyttämisen, polkupyöräramppien rakentamisen sekä pienten patojen kasaamisen lähimetsiin aikuiset ajoivat lapset ulkoa sisätiloihin. Myös viheralueiden kuten puistojen mahdolliset säännöt ja kiellot voivat estää lapsilta vapaan, ohjaamattoman leikin. Lapsista voikin tuntua, että vain ohjatut liikuntaharrastukset, omissa rakennetuissa ympäristöissään ovat ainoita hyväksytyjä ulkoliikunnan muotoja. (Louv 2008, 13, 27–28, 30–31.)

Ovatko sisätilat muuttuneet, ulkotiloja mielekkäämmäksi paikaksi viettää aikaa? Perheiden yhteinen vapaa-aika on tutkitusti vähentynyt samalla kun television ja tietokoneen äärellä vietetty aika on kasvanut. Epäterveellisestä ruokavaliosta ja liikkumattomuudesta johtuvat aikuisten ja lasten liikalihavuus on myös kasvussa. Liikkumattomuus ei aiheuta ainoastaan fyysisiä ongelmia vaan myös henkisiä. Sisätiloissa paikoillaan vietetyllä lapsuudella ja mielenterveysongelmilla on havaittu olevan yhteyksiä. Lapset viettävät yhä vähemmän määrin aikaa ulkoleikkien parissa. Tilanne on yhtä huolestuttava niin maalla kuin kaupungissa asuvilla lapsilla. Olisikin elintärkeää että, lasten vanhemmat saisivat lisää tietoa luonnon tarjoamista positiivisista vaikutuksista ja että he lähtisivät lastensa kanssa yhdessä nauttimaan niistä. (Louv 2008, 31–36.)

Louv toteaa että, vaikka vanhemmat, kasvattajat, muut aikuiset, instituutiot, jopa oma kulttuurimme yrittävät opettaa lapsille luonnon antimista ja ihmeistä, niin kuitenkin monet teot ja niiden antamat viestit ovat täysin opetuksien vastakohtia. Ja lapset kyllä huomaavat sen, kun puhutaan yhtä mutta tehdään aivan toista. (Louv 2008, 14.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimus suoritettiin e-lomakekyselyllä (kts. liite 1.), joka lähetetään sähköpostitse 19:lle Vaasan kaupungin päiväkodinjohtajalle. Sähköpostissa oli esitelty tutkimuksen tarkoitus ja toive, milloin kysymyksiin tulisi viimeistään vastata. Vastausaikaa oli 2.5.2017–4.6.2017. Sähköpostissa pyydettiin päiväkodinjohtajia välittämään viesti eteenpäin myös omien päiväkotiensä lastentarhanopettajille. Sähköposti sisälsi linkin e-lomakkeeseen sekä kysymykset myös Word-tiedostona liitteissä, jotta päiväkodin henkilökunta pystyi tutustua niihin ennen vastaamistaan. Kysymykset pohjautuivat osittain vuonna 2012 tehtyyn Koulumetsäkyselyyn joka oli osa METSO yhteistoimintaverkostohanketta. Hankeen tarkoituksena oli turvata koulujen ja päiväkotien lähimetsiä. (Sahi. & Liimatta, 2012.)

Vastauksia tuli yhteensä 24 kappaletta ja ne siirrettiin Exceliin, jossa niiden tulokset laskettiin yhteen. Avointen kysymysten vastaukset pyrittiin kategorisoimaan mahdollisimman saman tyyppisiin vastauksiin.

4.1 Tutkimusmenetelmä

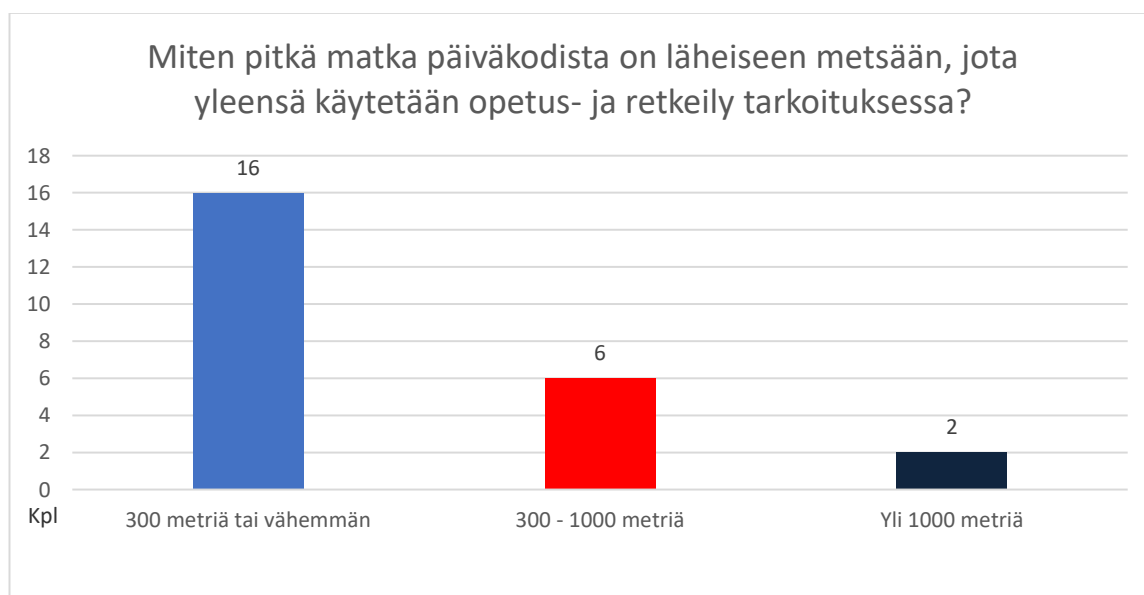
E-lomakkeessa oli tavallisia rasti ruutuun kysymyksiä, sekä avoimia kysymyksiä joihin vastaajat saivat vapaasti kirjoittaa omia näkemyksiään kysytystä asiasta. Rasti ruutuun kysymykset edustavat kyselyn kvantitatiivista eli määrällistä osaa jossa vastaukset lasketaan yksinkertaisesti kaavioon. Avoimet kysymykset taas edustavat kyselyn kvalitatiivista puolta jolloin tutkijan tulee itse muodostaa käsitys annetuista vastuksista ja tilaa jää enemmän tulkinnoille.

5 TULOKSET

Kysely lähetettiin sähköpostitse 19:lle Vaasan kaupungin päiväkodinjohtajalle. Saatekirjeen mukana tuli linkki e-lomakekyselyyn sekä tutustumista varten liitteenä kysymykset Word-tiedostona. Sähköpostissa pyydettiin päiväkodinjohtajia välittämään viesti eteenpäin omien päiväkotiensä lastentarhanopettajille. Vastausaikaa oli viisi viikkoa ja vastauksia tuli yhteensä 24 kappaletta.

5.1 Miten pitkä matka päiväkodista on läheiseen metsään, jota yleensä käytetään opetus- ja retkeily tarkoituksessa?

Kysymykseen lähimetsän etäisyydestä päiväkotiin, vastasi 24 henkilöä (ks. kuvio 2.).



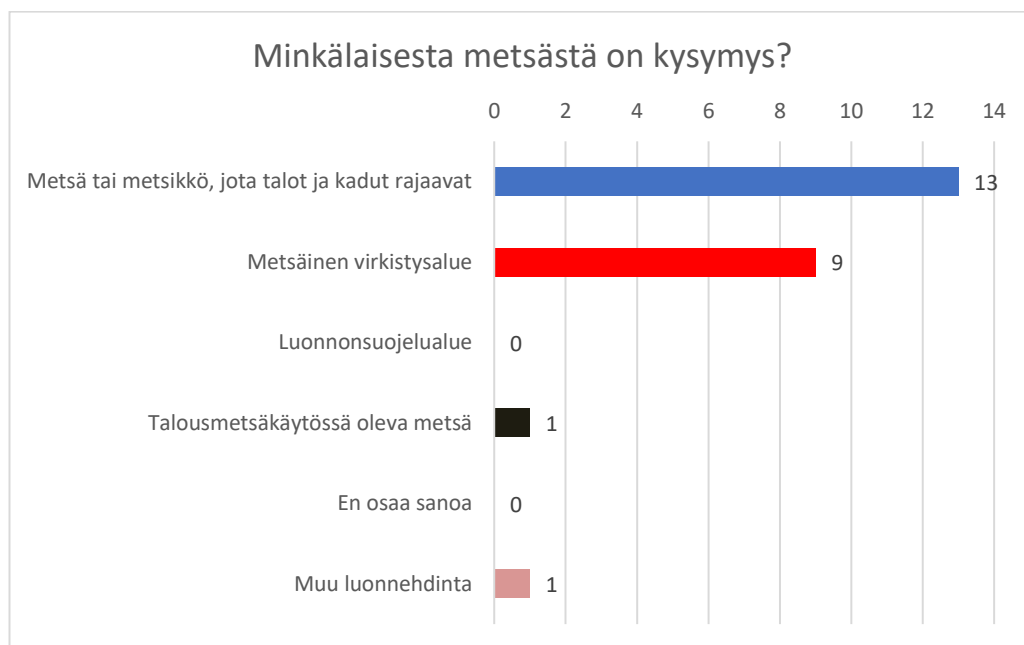
Kuvio 2. Miten pitkä matka päiväkodista on läheiseen metsään, jota yleensä käytetään opetus- ja retkeily tarkoituksessa? (kpl)

Vastauksista on positiivista havaita metsien sijoittuvan hyvin lähelle päiväkotia. Vain kahdella päiväkodilla oli matkaa lähimetsään yli 1000 metriä, joista toisen lähimetsä sijaitsi 3 kilometrin päässä. Lyhyen välimatkan etuina on varsinkin pienille alle kolmivuotiaille lapsille se, että itse matka metsää ei rasita lapsia liikaa ja heillä riittää enemmän voimia metsässä tehtäviin aktiviteetteihin. Lyhyt välimatka on myös osaltaan turvallisuustekijä kaupungissa, jossa on paljon

liikennettä. Kaupunkisuunnittelussa olisi tärkeä ottaa huomioon päiväkotien ja viheralueiden sijainti toisiinsa nähden.

5.2 Minkälaisesta metsästä on kysymys?

Kysymykseen minkälaisesta metsästä oli kysymys, vastasi 24 henkilöä (ks. kuvio 3.).

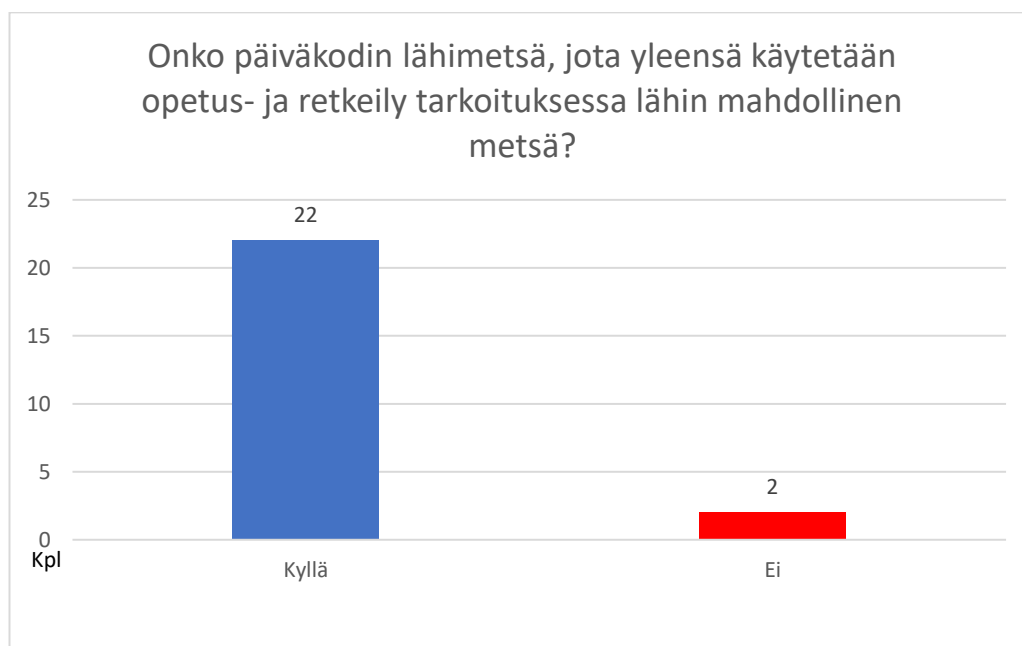


Kuvio 3. Minkälaisesta metsästä on kysymys? (kpl)

Vastauksista voi päätellä usean päiväkodin sijoittuvan urbaaniin ympäristöön. On kuitenkin positiivista havaita monen päiväkodin olevan lähellä virkistysalueita. Yksi päiväkoti oli luonnehtinut omaa lähimetsää sanalla lähimetsikkö.

5.3 Onko päiväkodin lähimetsä, jota yleensä käytetään opetus- ja retkeily tarkoituksessa lähin mahdollinen metsä?

Kysymykseen onko päiväkodin lähimetsä, jota yleensä käytetään opetus- ja retkeily tarkoituksessa lähin mahdollinen metsä, vastasi 24 henkilöä (ks. kuvio 4.).

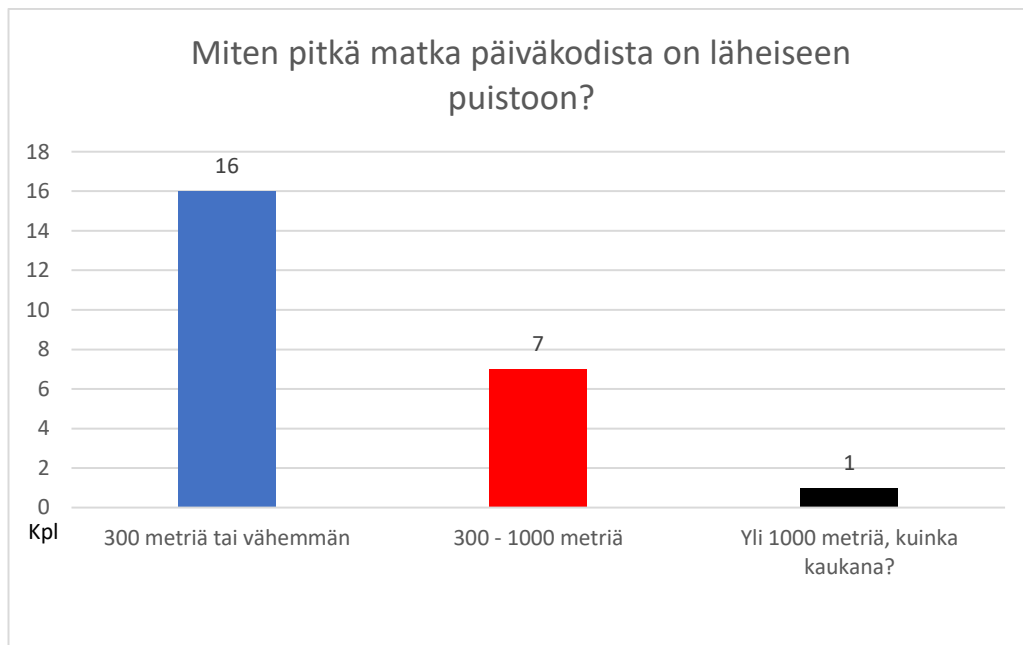


Kuvio 4. Onko päiväkodin lähimetsä, jota yleensä käytetään opetus- ja retkeily tarkoituksessa lähin mahdollinen metsä? (kpl)

Vain kahden päiväkodin lähimetsä ei ollut lähin metsä, jota se käyttää opetus- ja retkeily tarkoituksessa. Yllättävintä tässä oli se, että näiden kahden vastaajan metsät sijaitsivat molemmat alle 300 metrin päästä päiväkodista. Merkille pantavaa on myös se, että niiden kahden päiväkodin, joiden lähimetsä sijaitsi yli 1000 metrin päässä päiväkodista, metsä oli lähin mahdollinen metsä.

5.4 Miten pitkä matka päiväkodista on läheiseen puistoon?

Kysymykseen päiväkotien etäisyydestä puistoon, vastasi 24 henkilöä (ks. kuvio 5.).

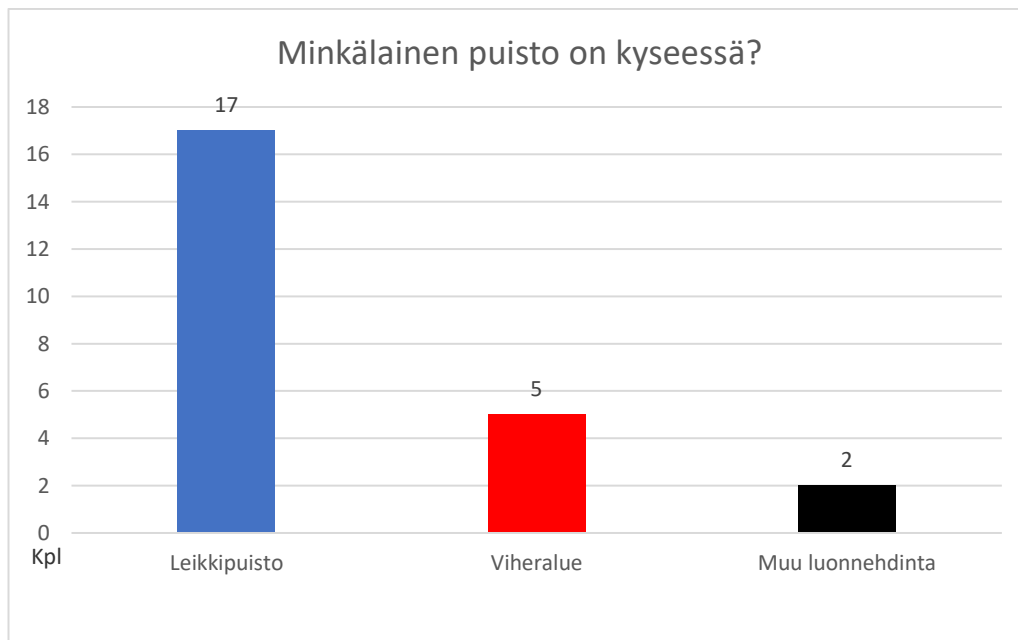


Kuvio 5. Miten pitkä matka päiväkodista on läheiseen puistoon? (kpl)

Vastauksista voidaan havaita puistojen sijoittuvan hyvin lähelle päiväkoteja.

5.5 Minkälainen puisto on kyseessä?

Kysymykseen minkälainen puisto on kyseessä, vastasi 24 henkilöä (ks. kuvio 6.).

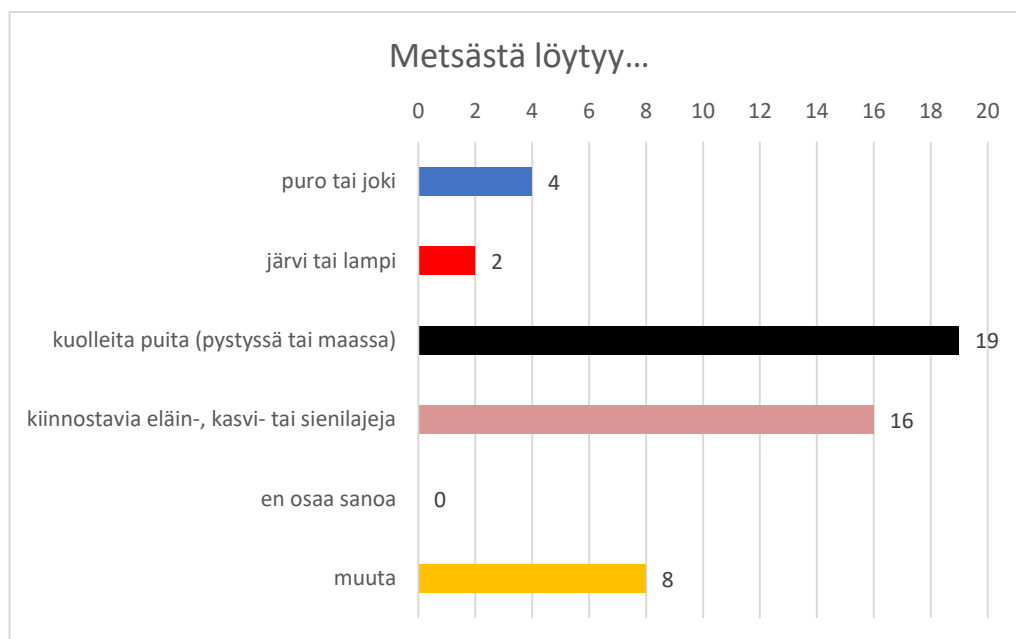


Kuvio 6. Minkälainen puisto on kyseessä? (kpl)

Vastauksista voidaan havaita, että päiväkotien lähipuistot ovat pääosin leikkipuistoja. Muita luonnehdintoja olivat, että puisto on sekä leikkipuisto että viheralue. Toinen muu luonnehdinta kuvasi puistoa ”Puisto, jossa eri vuodenaikojen istutuksia, lampi, senioripuisto, jossa laitteita ikäihmisille”.

5.6 Metsästä löytyy...

Kysymykseen metsästä löytyy..., vastasi 24 henkilöä (ks. kuvio 7.).

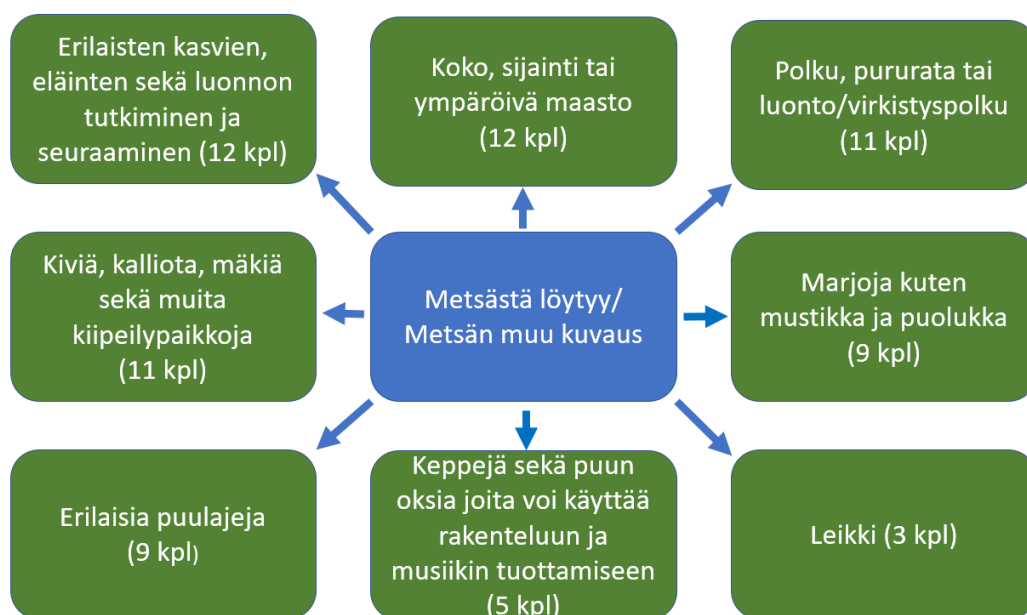


Kuvio 7. Metsästä löytyy...(kpl)

Vastausten perusteella voidaan todeta, että päiväkotien lähimetsät ovat maastoltaan monipuolisia. Muuta osioon vastaajat olivat lisänneet ja tarkentaneet yllä mainittujen vastausvaihtoehtojen lisäksi kiviä, kantoja, patsaita, hiekkaa meren rannalla, linnunpönttöjä sekä roskia. Kuudesta metsästä löytyi lisäksi vettä (puro, joki, järvi tai lampi) joka omana elementtinään lisää erilaisia opetusmahdollisuuksia. Vaasan kaupungin yhtenä erikoisuutena on Edvininpolku, jonka varrella löytyy erilaisia patsaita. Polku kulkee yhden päiväkodin lähimetsän läpi. Vastuksissa oli mainittu myös metsästä löytyneitä roskia, joiden huomioiminen on erittäin tärkeää luontokasvatuksessa.

5.7 Kuvaile metsää vapaasti tai täsmennä aiemmin antamiasi tietoja.

Kysymykseen kuvaile metsää vapaasti tai täsmennä aiemmin antamiasi tietoja, vastasi 24 henkilöä. Vastaukset jakaantuivat alla olevan kuvion mukaan teemoihin (ks. kuvio 8.).



Kuvio 8. Metsästä löytyy/ Metsän muu kuvaus.

Erilaisten kasvien, eläinten ja luonnon tutkiminen ja seuraaminen. Metsästä löytyy tutkittavaa ja ihmeteltävää ympäri vuoden.

”Usein näemme puissa oravia, joita seurailta. Tikka myös välillä koputtelee puuta.”

”Sammalet ym. metsän kasvit ovat tutkimuskohteena useasti. Eri sienilajeja löytyy.”

Koko, sijainti tai ympäröivä maasto. Metsää kuvailtiin myös sen sijainnin sekä puuston mukaan.

” Monimuotoinen sekametsä...”

”Metsässä on luonnonvaraista puustoa ja alue rajoittuu isoihin teihin sekä urheilukenttään sekä meren rantaan.”

Polku, pururata tai luonto/virkistyspolku. Metsästä tai sen läheltä löytyi monia kuntoilu ja virkistys mahdollisuuksia.

”Metsä reunustaa luontopolkua/virkistysaluetta ja metsässä on paljon polkuja joita pitkin on hyvä kulkea.”

Kiviä, kallioita, mäkiä sekä muita kiipeilypaikkoja. Kaatuneiden puiden lisäksi otettiin huomioon myös muita elementtejä, joissa pystyi harjoittamaan motoriikkaa.

”Erikokoisia kiviä on myös paljon ja lapset rakastavat kiipeillä niille ja kokeilla omia taitojaan.”

”mäkisiä kiipeilypaikkoja...”

Marjoja kuten mustikka ja puolukka. Moni mainitsi marjojen syömisen ja niiden kasvun tarkkailu.

”Mustikan ja puolukan vuodenkierto nähdään, koetaan ja maistellaan.”

”Mustikoita ja puolukoita kasvaa mättäillä...”

Erilaisia puulajeja. Vastaajien metsissä oli sekä lehtipuita kuin havupuitakin.

”Metsässä on kuusia, mäntyjä ja katajia. Tosivanhoja ja pieniä taimia. Lehtipuita löytyy monta eri lajia.”

Keppejä sekä puun oksia joita voi käyttää rakenteluun ja musiikin tuottamiseen. Kepeistä kasattiin majoja sekä niitä käytettiin soittimina.

”Kepit kiinnostavat ja niitä ollaan käytetty soittimina (kapuloina) ja laulettu samalla.”

”Löytyy paljon irtonaisia oksia, risuja ja paksumpia puunrunkoja, joista tehdä majoja.”

Leikki. Lapselle tärkein ja ominaisin tapa oppia.

”Tuttu ja turvallinen paikka lapsille olla ja leikkiä.”

Metsät tarjoavat hyviä mahdollisuuksia erilaisten taitojen kuten motoriikan, mielikuvituksen sekä luontotietämyksen kehitykseen. Kaupunki ympäristössä olevat metsät pystyvät siis omalta osaltaan tarjoamaan mielenkiintoisia oppimisympäristöjä

5.8 Kuinka usein päiväkodin alle 3-vuotiaiden ryhmä käy metsässä?

Kysymykseen kuinka usein päiväkodin alle 3-vuotiaiden ryhmä käy metsässä, vastasi 24 henkilöä (ks. kuvio 9.).

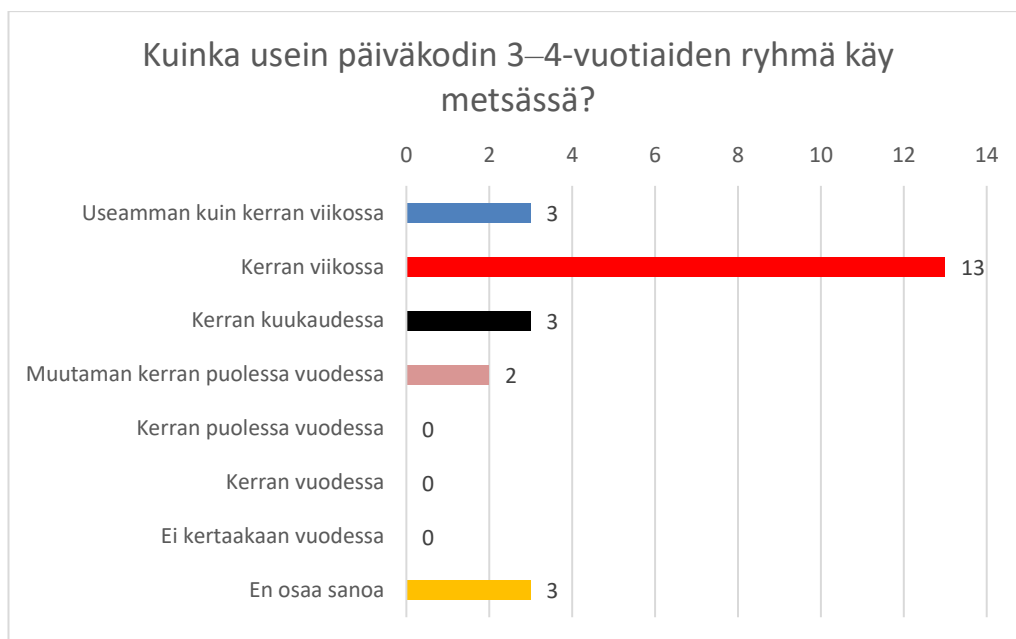


Kuvio 9. Kuinka usein päiväkodin alle 3-vuotiaiden ryhmä käy metsässä? (kpl)

Kuviosta voidaan havaita, että pääosa alle 3-vuotiaiden ryhmistä käy kerran viikossa metsässä.

5.9 Kuinka usein päiväkodin 3-4-vuotiaiden ryhmä käy metsässä?

Kysymykseen kuinka usein päiväkodin alle 3–4-vuotiaiden ryhmä käy metsässä, vastasi 24 henkilöä (ks. kuvio 10.).

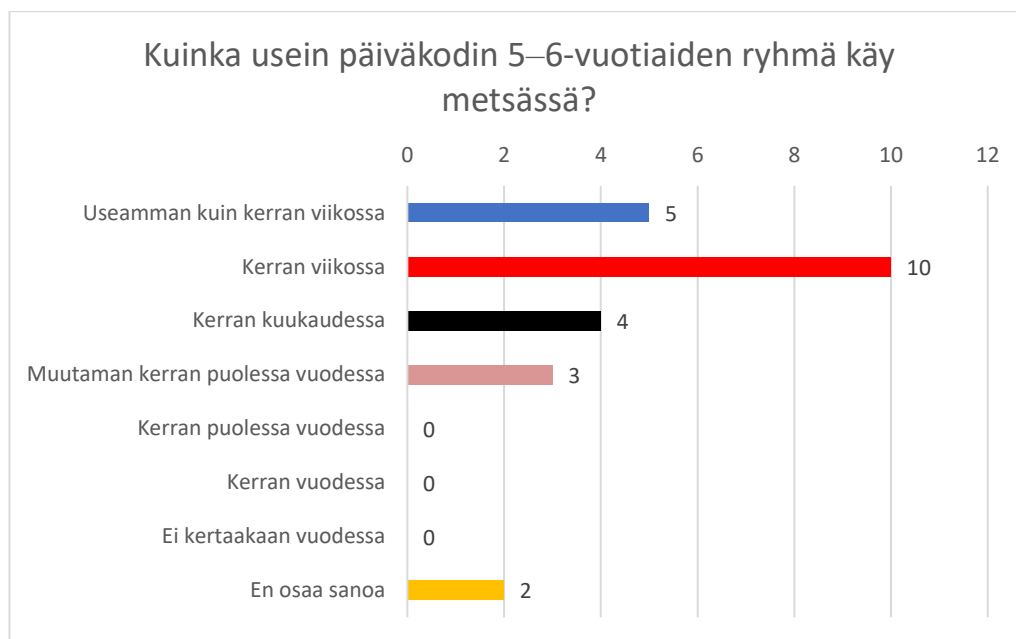


Kuvio 10. Kuinka usein päiväkodin 3–4-vuotiaiden ryhmä käy metsässä? (kpl)

Kuviosta voidaan havaita, että pääosa 3–4-vuotiaiden ryhmistä käy kerran viikossa metsässä.

5.10 Kuinka usein päiväkodin 5–6-vuotiaiden ryhmä käy metsässä?

Kysymykseen kuinka usein päiväkodin alle 5–6-vuotiaiden ryhmä käy metsässä, vastasi 24 henkilöä (ks. kuvio 11.).

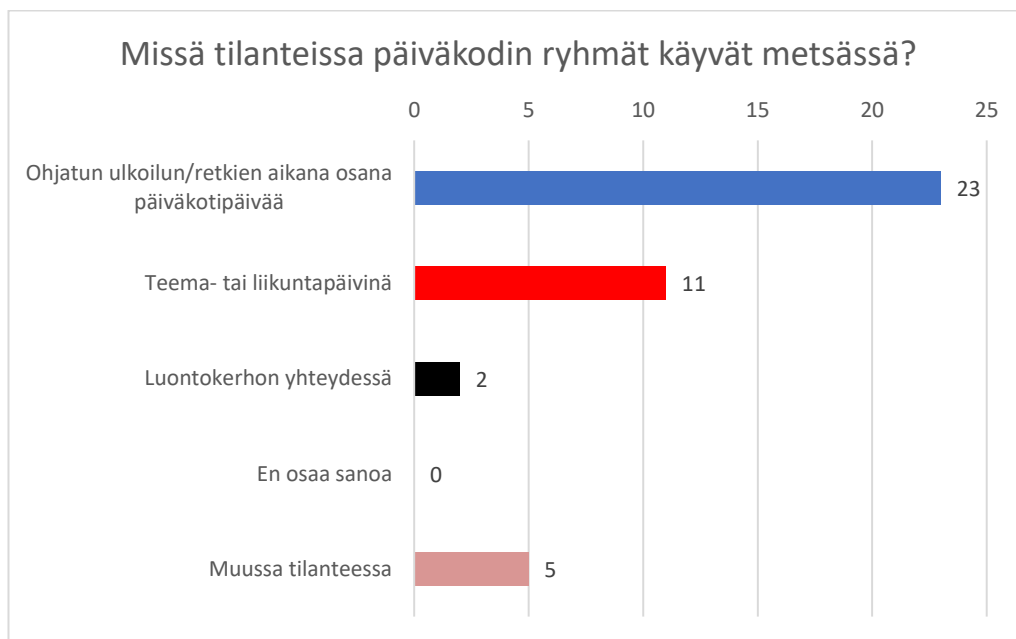


Kuvio 11. Kuinka usein päiväkodin 5–6-vuotiaiden ryhmä käy metsässä? (kpl)

Kuviosta voidaan havaita, että pääosa alle 5–6-vuotiaiden ryhmistä käy vähintään kerran viikossa metsässä. Lapsi ryhmät, iästä riippumatta, käyvät pääsääntöisesti usein metsässä (ks. kuviot 8.–10.). Alle kolmivuotiaiden ryhmät käyvät 75 prosenttisesti vähintään kerran viikossa metsässä, 3–4-vuotiaiden ryhmät 76 prosenttisesti ja 5–6-vuotiaiden ryhmät 68 prosenttisesti. Loput ryhmät käyvät 12–18 prosenttisesti kerran kuussa metsässä sekä 10–14 prosenttisesti muutaman kerran puolessa vuodessa metsässä. Tulokset olivat parempia mitä valtakunnallisesta koulumetsäkyselystä oltiin saatu (ks. kuvio 24.) Tämä tulos on erittäin positiivinen ja se antaa hyvää kuvaa metsän tärkeydestä. Lähimetsien käyttöaste vastausten perusteella on siis hyvä.

5.11 Missä tilanteissa päiväkodin ryhmät käyvät metsässä?

Kysymykseen missä tilanteissa päiväkodin ryhmät käyvät metsässä, vastasi 24 henkilöä (ks. kuvio 12.).

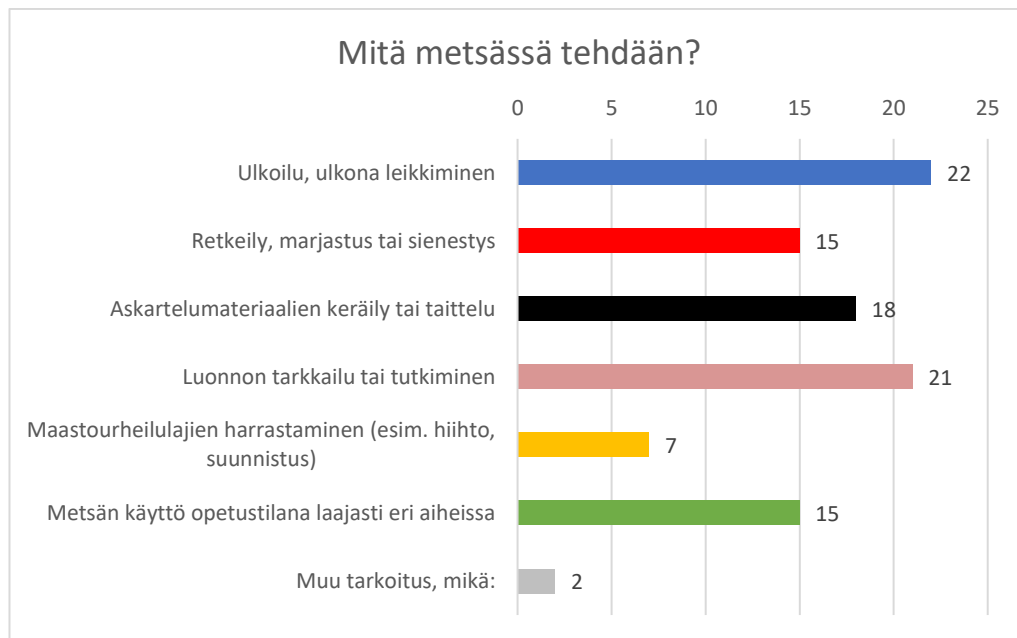


Kuvio 12. Missä tilanteissa päiväkodin ryhmät käyvät metsässä? (kpl)

Vastauksista voidaan havaita metsän olevan tärkeänä osana ulkoilua ja retkiä. Muut tilanteet missä päiväkodin ryhmät käyttävät metsää olivat ulkoilu, erilaiset kevät- ja syysretket sekä juhlat, päivittäinen leikki ja talon yhteinen iltapäivätapahtuma.

5.12 Mitä metsässä tehdään?

Kysymykseen mitä metsässä tehdään, vastasi 24 henkilöä (ks. kuvio 13.).

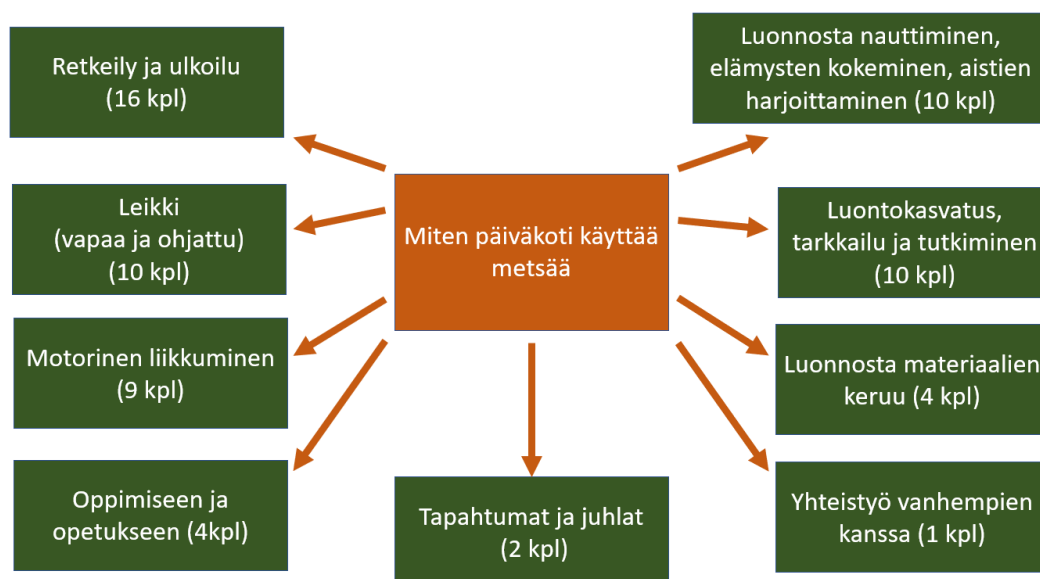


Kuvio 13. Mitä metsässä tehdään? (kpl)

Vastauksista voidaan havaita, että päiväkotien lapsiryhmät hyödyntävät metsää monipuolisesti. Muita käyttötarkoituksia olivat satutuokio, elämys- ja liikuntaradat, kevätjuhlan pitopaikka sekä omien eväiden syönti.

5.13 Kuvailkaa tai täsmentäkää omin sanoin, miten päiväkotikäyttää metsää?

Avoimeen kysymykseen kuvailkaa tai täsmentäkää omin sanoin, miten päiväkotikäyttää metsää, vastasi 23 henkilöä. Vastaukset jakaantuivat alla olevan kuvion mukaan teemoihin (ks. kuvio 14.).



Kuvio 14. Miten päiväkotikäyttö metsää?

Retkeily ja ulkoilu. Valtaosa päiväkodeista tarkensi käyttävänsä metsää retkeilyyn ja ulkoilun yhteydessä.

”Ryhmät retkeilevät ja ulkoilevat.”

”Metsäretket viikoittain, mutta myös jotta saataisiin vaihtelua lasten ulkoiluun.”

Luonnosta nauttiminen, elämysten kokeminen, aistien harjoittaminen. Luonto ja metsä pystyvät tarjoamaan monenlaisia tunne-elämyksiä ja esteettisiä kokemuksia.

”...kaikkien aistien harjoittamiseen...rauhottumiseen.”

”Nautitaan metsästä ja esim. eväät maistuvat oikein hyvin aina metsässä.”

”...nautimme, koemme elämyksiä.”

Leikki (vapaa ja/tai ohjattu). Leikki, vaikkakin monelle itsestään selvyyttä, mainittiin liian harvassa vastauksessa.

”Metsässä leikitään, lauletaan, vapaata leikkiä ja ohjattua.”

”Retkellä on joskus mukana yhteinen pedagoginen leikki tms., mutta yleensä lapset keksivät metsässä omia leikkejä (aikuisen tukemana).”

Luontokasvatus, tarkkailu ja tutkiminen. Luonnon kunnioitus, eläinten ja ötököiden tarkkailu sekä vuodenaikojen vaihtelut ovat tärkeänä osana luontokasvatusta ja kestäväää kehitystä.

”Tutkitaan luontoa, ötököitä, lintuja- luupit aina mukana. Opetetaan lapsille kunnioittamaan luontoa ja eläimiä”

”...tutustutaan luontoon ja opetellaan millä tavoin luonnossa tulee käyttäytyä ja sitä kunnioittaa.”

Motorinen liikkuminen. Metsä on parhaimpia paikkoja harjoittaa monipuolisesti lapsen motorisia taitoja.

”...liikunta...kiipeily...Lammella voi luistella...”

”...teemme liikuntaan tempuratoja luonnon omista materiaaleista.”

Luonnosta materiaalien keruu. Metsästä ja luonnosta saa kerätyksi ilmaiseksi monenlaista materiaali esim. askarteluun tai koristeeksi.

”Kerätään luonnonmateriaaleja askarteluun (esim. kevät -teemassa erilaisia kiviä ja keppejä, joista taiteillaan hämähäkkejä, matoja jne.)”

Oppimiseen ja opetukseen. Kaiken päiväkodissa tehtävän toiminnan tulisi tähdätä johonkin oppimiseen. Muutama vastaaja oli kuitenkin erikseen painottanut metsää oppimisympäristönä.

”...opetustarkoituksessa laajemmin. Esim. Matemaattisesti: kerätään tietty määrä keppiä, vertaillaan pituuksia.”

Tapahumat ja juhlat. Metsä luo mahdollisuuden erilaiseen juhlatunnelmaan ja vuodenaikojen vaihtelut tuovat oman säväyksensä koristeluun.

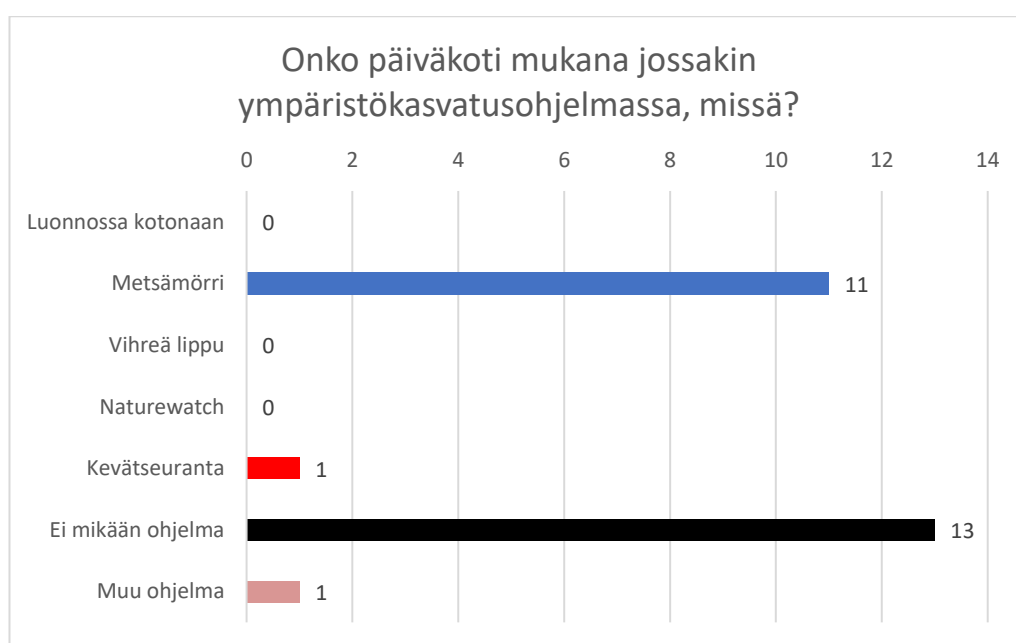
”...seikkailutapahtumiin, liikuntatapahtumiin, juhliin.”

Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö. Vaikka vain yksi vastaaja oli maininnut tehneensä vanhempien kanssa yhteistyötä metsässä, halusin nostaa asian esille koska Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet korotavat vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä.

”...yhteistyö vanhempien kanssa.”

5.14 Onko päiväkotiki mukana jossakin ympäristökasvatusohjelmassa, missä?

Kysymykseen onko päiväkotiki mukana jossakin ympäristökasvatusohjelmassa, vastasi 24 henkilö (ks. kuvio 15.).

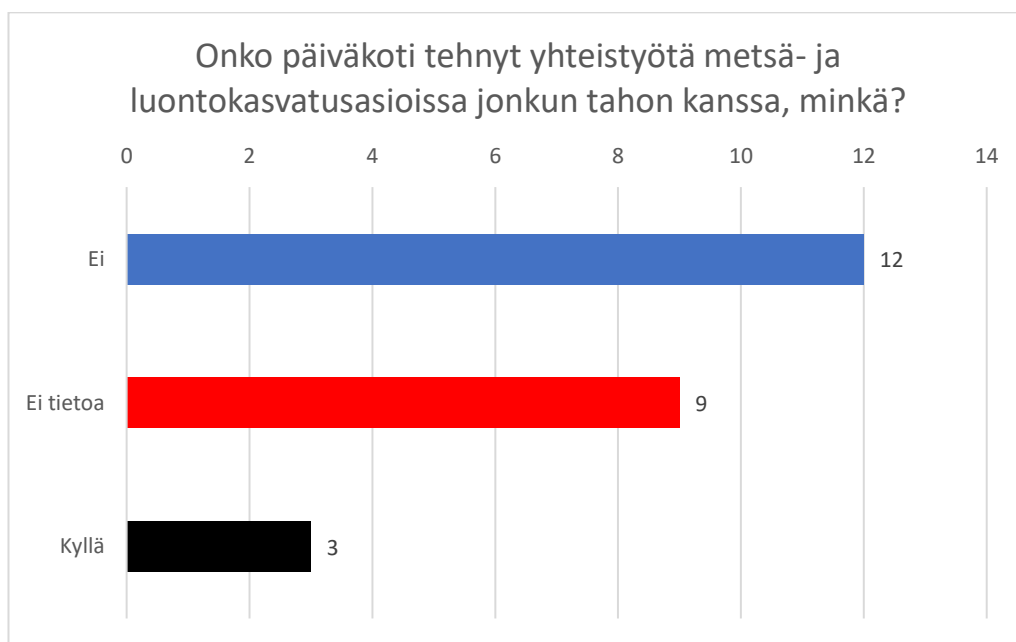


Kuvio 15. Onko päiväkotiki mukana jossakin ympäristökasvatusohjelmassa, missä? (kpl)

Vastauksista voidaan havaita, että Metsämörri on esille tulleista ympäristökasvatusohjelmista käytetyin. Erilaiset ympäristökasvatusohjelmat eivät kuitenkaan ole läheskään jokaisen päiväkodin käytössä. Muu ohjelma vaihtoehtoon oli vastaaja kirjoittanut: ”Metsämörriä käyttävät ne joilla koulutus”.

5.15 Onko päiväkotitehty yhteistyötä metsä- ja luontokasvatusasioissa jonkun tahon kanssa, minkä?

Kysymykseen onko päiväkotitehty yhteistyötä metsä- ja luontokasvatusasioissa jonkun tahon kanssa, vastasi 24 henkilöä (ks. kuvio 16.).

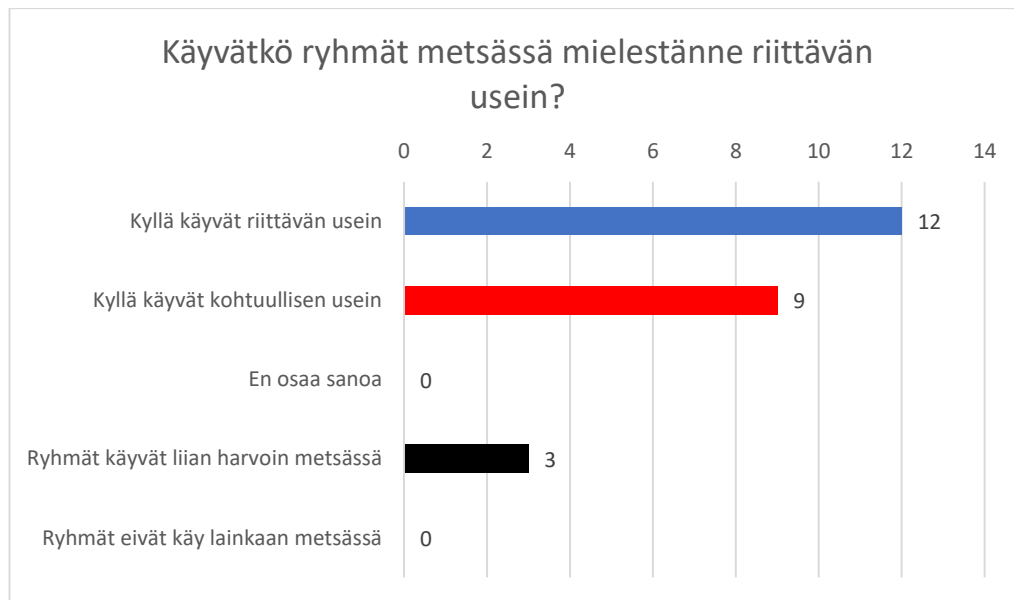


Kuvio 16. Onko päiväkotitehty yhteistyötä metsä- ja luontokasvatusasioissa jonkun tahon kanssa, minkä? (kpl)

Vastauksista voidaan päätellä, että yhteistyö ulkopuolisten toimijoiden kanssa on vähäistä. Esille tulleita yhteistyötahoja olivat Asevelikylän asukasyhdistyksen ja erään päiväkotilapsen isä, joka on rakentanut päiväkodille lintujen pesimäpönttöjä sekä käynyt keromassa linnuista lapsille. Kolmas vastaaja ei ollut ilmoittanut minkä muun tahon kanssa he ovat tehneet yhteistyötä. Päiväkodit voisivat yrittää kartuttaa vanhempien luonto-osaamista paremmin, koska tämä lisäisi myös vanhempien osallisuutta varhaiskasvatuksessa. Asevelikylän asukasyhdistyksen kanssa tehtävä yhteistyö taasen lisää yhteisöllisyyden tunnetta. Päiväkotien olisikin hyvä kartuttaa lähistöllä olevaa järjestö- ja yhdistystoimintaa. Vaasasta löytyy myös paljon ympäristöalan yrityksiä ja tahoja joiden kanssa tehtävää yhteistyötä kannattaisi kysellä.

5.16 Käyvätkö ryhmät metsässä mielestänne riittävän usein?

Kysymykseen käyvätkö ryhmät metsässä mielestänne riittävän usein, vastasi 24 henkilöä (ks. kuvio 17.).

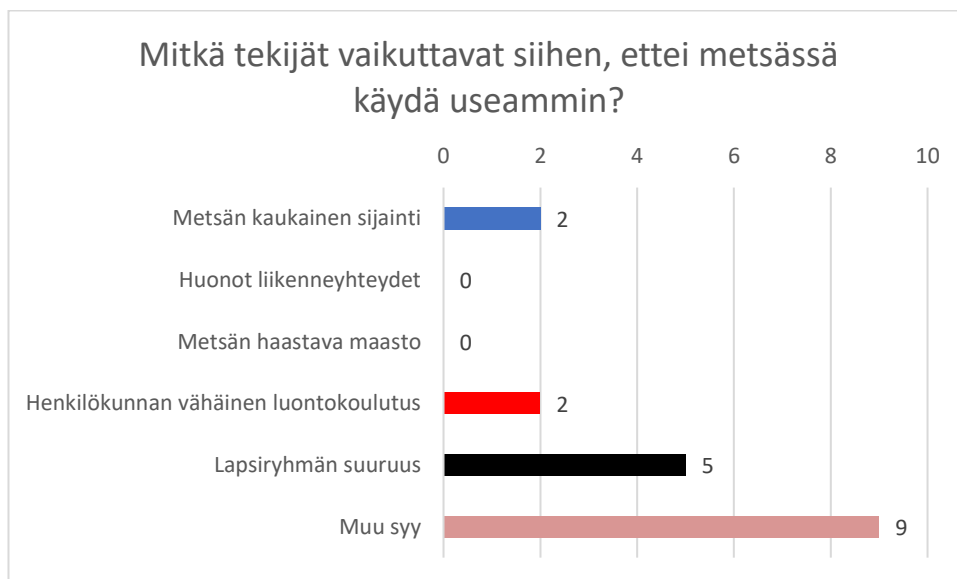


Kuvio 17. Käyvätkö ryhmät metsässä mielestänne riittävän usein? (kpl)

Vastauksista voidaan päätellä, että päiväkodin työntekijät ovat pääosin sitä mieltä, että metsässä käyntien määrä on sopiva.

5.17 Mitkä tekijät vaikuttavat siihen, ettei metsässä käydä useammin?

Kysymykseen mitkä tekijät vaikuttavat siihen, ettei metsässä käydä useammin, vastasi 16 henkilöä (ks. kuvio 18.).

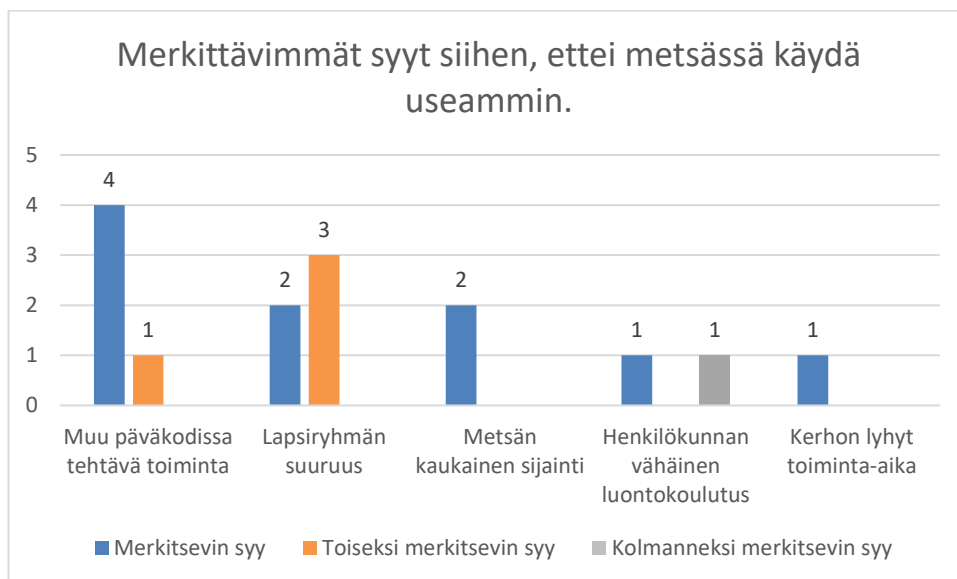


Kuvio 18. Mitkä tekijät vaikuttavat siihen, ettei metsässä käydä useammin? (kpl)

Suurimpana vaikuttavana tekijänä oli muihin syihin ilmoitettu muu päiväkodissa tehtävä toiminta (7kpl). Vastaukset sekä vastaamatta jättämisestä tukevat edellistä päätelmää (ks. luku 5.15), että päiväkodin työntekijät ovat pääosin sitä mieltä, että metsässä käyntien määrä on sopiva. Kaksi vastaajaa jopa kirjoitti käyttävänsä metsää paljon. Muita yksittäisiä tekijöitä olivat talven kovat pakkaset ja kerhon lyhytaikainen toiminta-aika.

5.18 Merkittävimmät syyt siihen, ettei metsässä käydä useammin.

Kysymykseen mitkä tekijät vaikuttavat siihen, ettei metsässä käydä useammin, vastaajat saivat numeroida vastauksistaan merkittävimmät syyt sille, ettei metsässä käydä useammin (ks. kuvio 19.). Kymmenen henkilöä arvottivat omat vastauksensa.



Kuvio 19. Merkittävimmät syyt siihen, ettei metsässä käydä useammin. (kpl)

Kuviosta voidaan todeta, että muu päiväkodissa tehtävä toiminta sekä ryhmäkoko rajoittavat eniten metsässä käyntien määrää. Vuodenaikojen vaihtelut vaikuttivat myös käyntimääriin (ks. luku 5.20). Talven kovat pakkaset rajoittavat ymmärretysti ainakin pienten lasten metsässä käyntiä mutta henkilökunnan vähäinen luontokoulutus ei tulisi olla rajoittavana tekijänä. Yksi vastaajista nosti esille myös päiväkodin kerhotoiminnan, jonka rajallisen ajan vuoksi metsäretkiä järjestetään harvemmin.

”Meillä on kerhoa 3–5-vuotiaille 2x viikossa 4h/pvä sis. ruokailun, joten siksi pääsemme metsään aika harvoin kun muu toiminta vie myös aikaa (säännöllinen jumppasalipäivä, juhlapyhien mukaiset teemat, ryhmän oma pedagoginen toiminta)”.

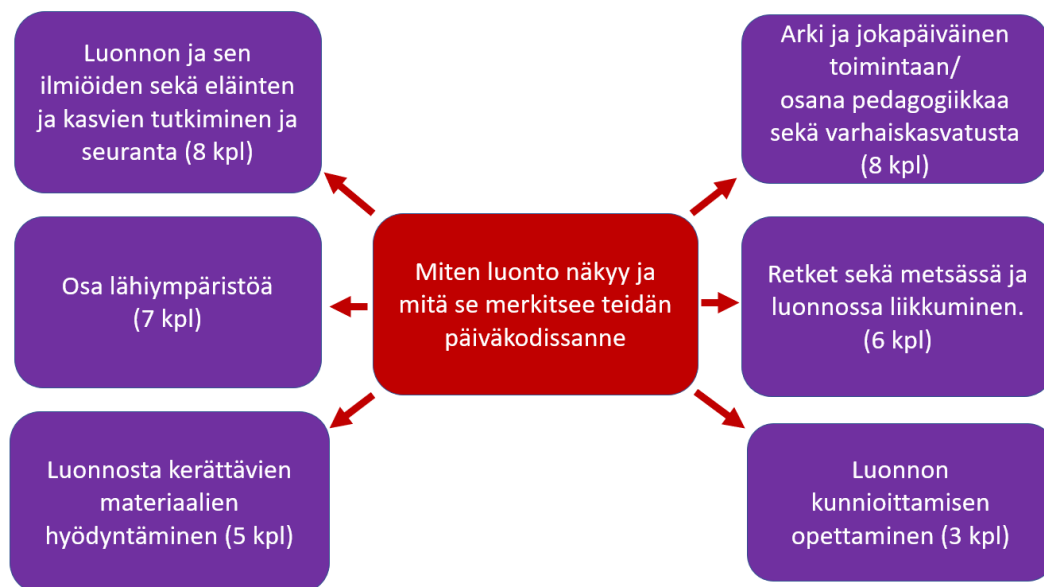
Yhdessä vastauksessa nousi esille turvallisuustekijöinä henkilökunnan vähyys sekä pelastusliivien puuttuminen jonka vuoksi lapsia ei voida viedä ongelle.

”Joskus kuitenkin henkilökunnan vajuus ja päällekkäiset toiminnot rajoittaa metsäretkiä. Myös vanhemmilta saatu palaute on ollut positiivista juuri meidän sijaintiin nähden ja siitä että teemme paljon retkiä lähiympäristöön. Itse haluaisin viedä muutaman lapsen kerralla ongelle

rannalle, mutta henkilökunnan vähyys ei ole vielä mahdollistanut tätä toimintaa. Myös pelastusliivit pitäisi olla saatavilla päiväkodilla.”

5.19 Miten luonto näkyy ja mitä se merkitsee teidän päiväkodissanne?

Avoimeen kysymykseen miten luonto näkyy ja mitä se merkitsee teidän päiväkodissanne, vastasi 23 henkilöä. Vastaukset jakaantuivat alla olevan kuvion mukaan teemoihin (ks. kuvio 20.).



Kuvio 20. Miten luonto näkyy ja mitä se merkitsee teidän päiväkodissanne?

Luonnon ja sen ilmiöiden sekä eläinten ja kasvien tutkiminen ja seuraaminen. Luonnon tarkkailu ja tutkiminen paikan päällä on lapselle elämys.

”Tutkitaan miltä luonnossa näyttää eri vuodenaikoina, ja varsinkin mitä eläimiä luonnossa liikkuu.”

”...eläviä kasveja ei revitä, eläimet saavat olla rauhassa, niitä seurataan ja tunnistetaan.”

Arki ja jokapäiväinen toimintaan/ osana pedagogiikkaa sekä varhaiskasvatusta. Luontosuhde vahvistuu, kun luonto voidaan tuoda esille osana jokapäiväistä toimintaa.

” Näkyy ja koetaan joka päivä. Tärkeä kasvatuskumppani.”

” Lapset viihtyvät hyvin luonnossa, ja se on yksi tärkeä osa myös varhaiskasvatusta.”

Osa lähiympäristöä. Osa päiväkodeista ovat luonnon välittömässä läheisyydessä.

” Metsä alkaa aidan takaa. Ihana, tärkeä leikkipaikka.”

”Metsä ja luonto kuuluu päiväkodin lähiympäristöön ja on siitäkin syystä luonnollinen osa toimintaa.”

Retkinä sekä metsässä ja luonnossa liikkuminen. Metsäretket tuovat luonnon konkreettisesti lähelle.

”Luonto on yksi iso osa päiväkodin pedagogiikkaa, siellä liikutaan ja käydään retkillä.”

”Kaikki ryhmät käyvät metsässä ahkeraan ja välillä leikitään ulkoilujen aikana”

Luonnosta kerättävien materiaalien hyödyntäminen. Päiväkodit osaavat hyödyntää luonnon antimia monipuolisesti.

”... luonnonmateriaaleja käytetään askarteluissa ja sisustuksessa.”

”...askartelemme välillä asioita, joita olemme poimineet luonnosta.”

Luonnon kunnioittamisen opettaminen. Kunnioittamisen oppiminen on tärkeä taito lapselle.

”Lapset opetetaan kunnioittamaan luontoa - siellä ollaan kylässä.”

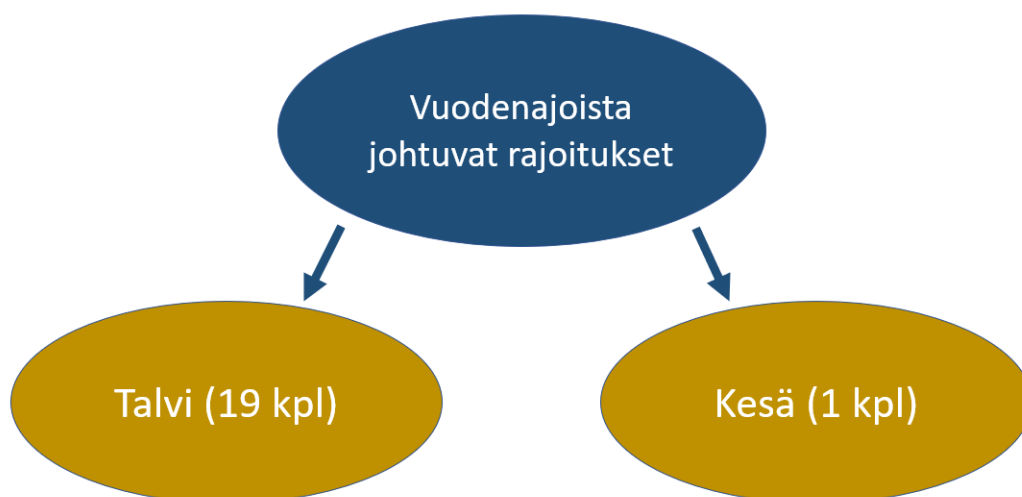
”Mietimme paljon lasten kanssa mitä metsässä on ja miten luontoa voi kunnioittaa.”

Luonto on kiinteänä osana päiväkotien arkea. Se näkyy osana päiväkodin pihapiiriä, sen muutoksia havainnoidaan ja seurataan, sinne tehdään retkiä, siellä saavat lapset

leikkiä, sieltä saadaan erilaisia materiaaleja, sitä kunnioitetaan ja se on osana pedagogiikkaa. Vastausten perusteella voidaan todeta, että luonto on otettu hyvin huomioon vaasalaisissa päiväkodeissa ja sen merkitys varhaiskasvatuksessa ymmärretään.

5.20 Vaikuttavatko eri vuodenaajat metsässä käyntien määrään?

Avoimeen kysymykseen vaikuttavatko eri vuodenaajat metsässä käyntien määrään, vastasi 24 henkilöä. 20 henkilöä ilmoitti vuodenaikojen vaikuttavan käyntimääriin ja neljässä vastuksessa vuodenaajalla ei ollut merkitystä. Rajoittavat tekijät jakaantuivat alla olevan kuvion mukaan (ks. kuvio 21.).



Kuvio 21. Vuodenaajoista johtuvat rajoitukset

Talvi. Moni vastaaja ilmoitti käyvänsä keväällä ja syksyllä enemmän metsässä kuin talvisin.

”Talvella liukasta, kylmää ja vaarallista pienten liikkua.”

”Käymme harvemmin talvella kun on kylmä ja märkä.”

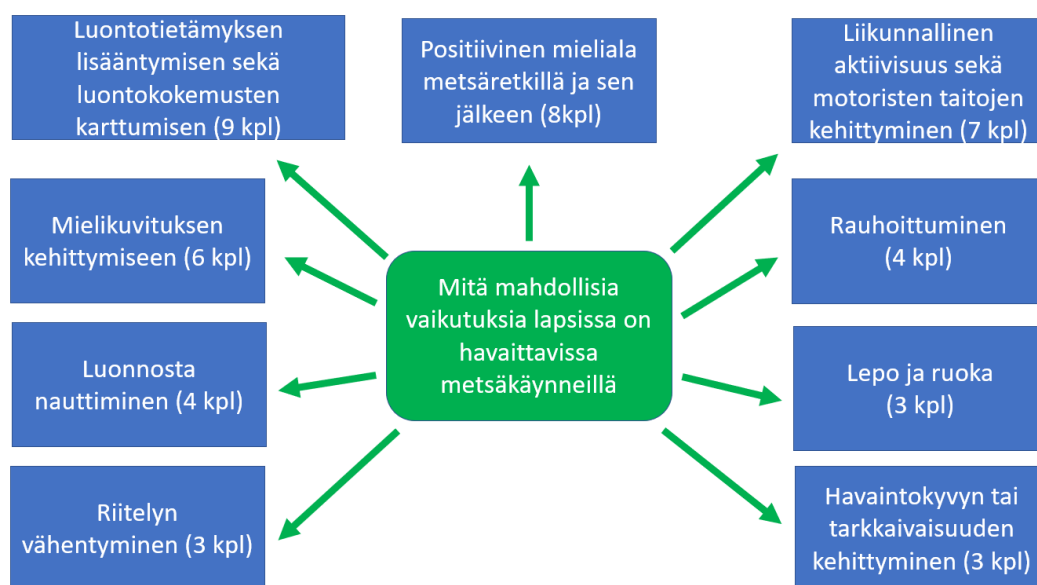
”Talvella alle kolme vuotiaiden kanssa on vähennetty retkien määrää.”

Kesä. Yksi vastaaja otti esille kesäpäivystyksen haasteet.

”Kesällä ns. loma-aikana on toisien talojen lapset ja aikuiset, joten retket on satunnaisia silloin.”

5.21 Mitä mahdollisia vaikutuksia lapsissa on havaittavissa metsäkäynneillä?

Avoimeen kysymykseen mitä mahdollisia vaikutuksia lapsissa on havaittavissa metsäkäynneillä, vastasi 24 henkilöä. Vastaukset jakaantuivat alla olevan kuvion mukaan teemoihin (ks. kuvio 22.).



Kuvio 22. Mitä mahdollisia vaikutuksia lapsissa on havaittavissa metsäkäynneillä?

Luontotietämyksen lisääntymisen sekä luontokokemusten karttuminen. Luontosuhteen vahvistuessa luonto voi tulla osaksi lapsen elämää.

”Metsässä opimme paljon uusia asioita luonnosta.”

”...vievät kokemuksia kotiin ja myös joissakin kotona on aloitettu retkeilemään lähimetsiin.”

Positiivinen mieliala metsäretkillä ja sen jälkeen. Lasten iloisuus, onnellisuus ja innokkuus metsäretkillä ja sen jälkeen oli havaittavissa monissa vastauksissa.

”Metsään mennään aina tosi mielellään... Lapset innostavat toinen toisiaan tutkimaan erilaisia asioita. He ovat hyväntuulisia.”

”He ovat innostuneita, ja puhuvat vielä pitkään siellä nähdystä eläimestä tai muista havaitsemistaan asioista.”

Liikunnallinen aktiivisuus sekä ja motoristen taitojen kehittyminen. Varhaiskasvattajat ovat huomioineet lasten motoriikan parantuvan metsässä.

”...motoriset taidot, tasapaino harjaantuvat.”

”Lapset oppivat liikkumaan erilaisissa maastoissa, kiipeämään, hyppäämään, rakentamaan ym.”

Mielikuvituksen kehittyminen. Metsä ja luonto tarjoavat mahdollisuuden uusille leikeille.

”Lapset keksivät paljon hyviä ja kivoja leikkejä. Mielikuvitus pääsee oikein valloilleen metsässä. Keksitään kivoja majaleikkejä, soitetaan metsän soittimilla (kepeillä) jne.”

Rauhoittuminen. Metsä tarjoaa niin lapselle kuin aikuisella mahdollisuuden rauhoittumiseen.

”Lapset ovat rauhallisempia, kun saavat leikkiä ja touhuta luonnossa.”

”Mikäli metsässä oloaika on tarpeeksi pitkä, on lapsissa havaittavissa selkeää rauhoittumista.”

Luonnosta nauttiminen. Luonnosta ilon irti ottaminen onnistuu lapsilta.

”Lapset nauttivat mielikuvitusleikeistä ja seikkailuista metsässä.”

”He nauttivat suunnattomasti retkistä metsään.”

Lepo ja ruoka. Retket voivat olla välillä fyysisesti kuormittavia, joten ruuan ja levon tarvetta ei pidä vähätellä.

”Uni ja ruoka maistuu...”

”Metsässä kaikki liikkuvat, ruoka maistuu ja lepo sen jälkeen.”

Riitelyn vähentyminen. Metsässä on tilaa liikkua ja metsällä on rauhoittava vaikutus.

”...ns. vilkkaammat lapset ei ”häiritse” niin paljon toisten lasten toimintaa, kun on tilaa liikkua.”

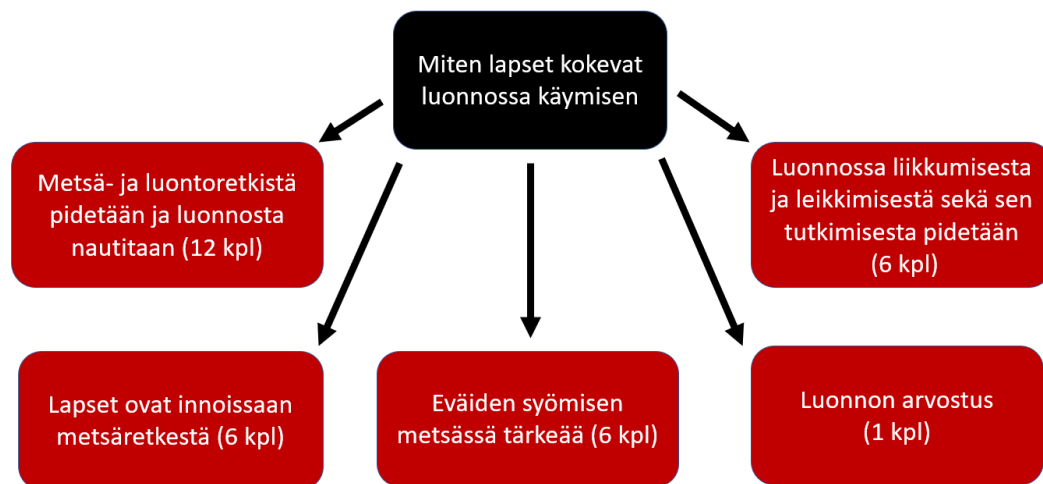
”...metsässä ei tule riitoja.”

Havaintokyvyn tai tarkkaavaisuuden kehittyminen. Rahallinen ympäristö tarjoaa mahdollisuuden kehittää omia taitoja.

”...tarkkaavaisuus kehittyy.”

5.22 Miten lapset kokevat luonnossa käymisen?

Avoimeen kysymykseen miten lapset kokevat luonnossa käymisen, vastasi 24 henkilöä. Vastaukset jakaantuivat alla olevan kuvion mukaan teemoihin (ks. kuvio 23.).



Kuvio 23. Miten lapset kokevat luonnossa käymisen?

Metsä- ja luontoretkestä pidetään ja luonnosta nautitaan. Kaikista vastauksista huokui metsän positiivinen vaikutus lapsiin.

”Lapset tykkäävät käydä luonnossa”

”He viihtyvät tosi hyvin ja monesti eivät halua lähteä pois”

Luonnossa liikkumisesta, leikkimisestä sekä sen tutkimisesta pidetään. Luontoon päästessään lapset ovat elementissään.

”Lapset tykkäävät käydä metsässä, koska siellä voi kiipeillä, rakentaa majoja risuista, kerätä marjoja ym. Ja siellä he ovat aina silloin tällöin nähneet metsän eläimiä.

”Meidän lapset tykkäävät ulkoilusta. Ulkoilemme säällä kun säällä... Huomaa, että luonnon vaikutus on suuri. Lapset ovat paljon iloisempia ja keksivät asioita mitä tutkia.”

”Kiipeily, mielikuvitusleikit, kepit, majanrakentaminen, marjojen keräily/syöminen ovat mieluista.”

Lapset ovat innoissaan metsäretkestä. Metsäretki voi olla viikon odotetuin päivä.

”Odottavat innolla. Vanhemmat kertoneet.”

”Mielestäni joka kerta ovat olleet innoissaan lähtemään ja osallistumaan.”

Eväiden syöminen metsässä tärkeää. Kun lähdetään retkelle niin pitää olla myös evästä mukana.

”Lapset tykkäävät olla metsässä juuri sen takia, että syödään ne eväät ja he keksivät kivoja leikkejä.”

”Kokevat mukavana myös rauhoittumisen eväiden syötiin.”

”Tykkäävät tosi paljon ja kun eväät saa syödä metsässä on huippuhetki.”

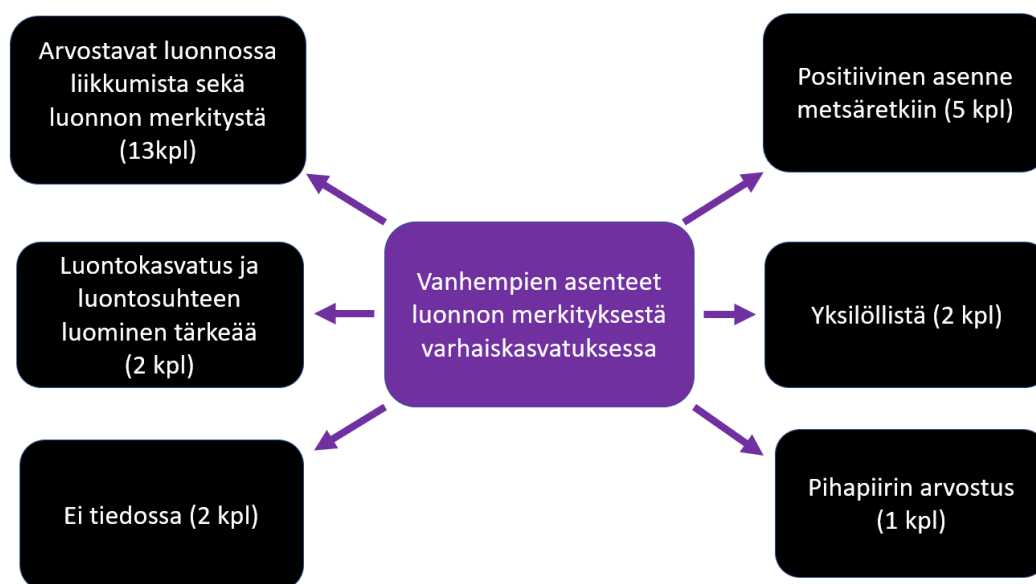
Luonnon arvostus. Osa lapsista ymmärtää luonnon tärkeyden merkityksen.

”Lapset kokevat luonnossa käymisen merkittäväksi osaksi leikkiä ja ulkoilua.”

Luontotietämyksen ja kokemusten karttumisen ohella moni kiinnitti huomiota lasten positiiviseen mielialaan sekä mahdollisuuteen rauhoittua. Motoriikan, mielikuvituksen, tarkkaavaisuuden sekä havainnointikyvyn kehittyminen mainittiin myös monessa vastauksessa. Metsä on siis monelle lapselle paikka jossa he viihtyvät, oppivat uutta ja pääsevät kokeilemaan omia taitojaan. Tulokset ovat yhteneväisiä useiden tutkimusten kanssa (ks. luvut 3.1-3.4).

5.23 Miten arvioitte vanhempien näkevän luonnon merkityksen päiväkodin varhaiskasvatuksessa?

Avoimeen kysymykseen miten arvioitte vanhempien näkevän luonnon merkityksen päiväkodin varhaiskasvatuksessa, vastasi 23 henkilöä. Vastaukset jakaantuivat alla olevan kuvion mukaan teemoihin (kts kuvio 24.).



Kuvio 24. Miten arvioitte vanhempien näkevän luonnon merkityksen päiväkodin varhaiskasvatuksessa?

Arvostavat luonnossa liikkumista sekä luonnon merkitystä. Vanhemmilta saadun palautteen perusteella luonto on tärkeässä asemassa.

”Vanhemmat arvostavat sitä, että lasten kanssa liikutaan monipuolisesti eri ympäristöissä... myös metsässä.”

”Vanhempien antaman palautteen perusteella tärkeänä ja ymmärtävät sen merkityksen...”

”Seurataan luontoa ja tulee se luontokasvatus, jota myös vanhemmat arvostavat.”

Positiivinen asenne metsäretkiin. Vanhemmat ovat huomanneet, miten lapset odottavat retkiä.

”Myös vanhempien mielestä metsäretket ovat tärkeitä lapsille. Lapset kuulemma odottavat aina kovasti metsään menoa.

”Vanhemmat suhtautuvat positiivisesti meidän retkiin, vaikka ne ehkä ei edes tiedä mitä kaikkea siellä tehdään.”

Luontokasvatus ja luontosuhteen luominen tärkeää. Osa vanhemmista odottaa myös päiväkodin osallistuvan luontokasvatukseen.

”Pitävät lapsille luontosuhteen luomisen myös päiväkodista käsin palautteen mukaan hyvin tärkeänä.”

”Seurataan luontoa ja tulee se luontokasvatus, jota myös vanhemmat arvostavat.”

Yksilöllistä. Ihmiset arvostavat eri asioita.

”Joillekin se on tärkeämpää kun muille.”

Ei tiedossa. Muutama vastaaja ei osannut tarkkaan arvioida vanhempien asenteita.

”Toivottavasti arvostavat.”

”He eivät varmasti ihan ymmärrä sitä perimmäistä syytä metsässä käymiseen...”

Pihapiirin arvostus. Vaikka metsä on kaukana voi pihapiirissäkin kokea elämyksiä.

”Onneksi päiväkodin ympäristö monipuolinen, vaikka ei metsää”

Vastaajat kokivat pääsääntöisesti myös lasten vanhempien ymmärtävän luonnon merkityksen tärkeänä osana varhaiskasvatusta. Vastausten perusteella voidaan todeta, että luonto on ollut päiväkodeissa esillä ja asioista on keskusteltu vanhempien kanssa. Lapset ovat myös kotona kertoneet vanhemmilleen, miten he odottavat metsäretkiä. Kun vanhemmatkin ymmärtävät luonnon tärkeyden merkityksen niin se auttaa luomaan yhteistä arvopohjaa varhaiskasvatuksessa.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Johtopäätöksissä käydään läpi tutkimusasetelmassa esitetyt mahdolliset ongelmat ja niitä puoltavat tai kieltävät tutkimustulokset. Päätaivoitteena oli selvittää päiväkotien luonnon käyttöastetta sekä mahdollisia syitä sille miksei luonnossa käydä useammin. Metsien käyttöaste voidaan katsoa hyväksi, koska metsässä käydään pääosin kerran viikossa. Tilanne olisi välttävä, jos käyntikerrat tapahtuisivat vain kerran tai muutaman kerran kuukaudessa. Hälyttävää olisi, jos käyntikerrat tippuisivat vain muutama kertaan lukuvuodessa. Tämä skaala perustuu opinnäytetyönkirjoittajan omiin kokemuksiin ja pohdintoihin.

Vaikkakin päiväkodissa on muutakin tehtävää kuin metsässä retkeily, voitaisiin metsää silti hyödyntää enemmän sen positiivisten vaikutusten vuoksi. Mikä estää askartelun tai teatteriesityksen järjestämisen metsässä? Varhaiskasvattajat ovat itsekin huomanneet, miten lapset ovat rauhallisempia metsässä ja miten heidän tarkkaavaisuutensa kohenee. Samoihin tuloksiin ollaan tultu monissa tieteellisissä tutkimuksissa. Emmekö välitä hyvistä havainnoistamme vai unohtuvatko ne muun arjen keskelle, jos ei niitä nosteta säännöllisin väliajoin esille.

Luonto tarjoaa mahdollisuuden kokonaisvaltaiseen liikkumiseen ja luonnossa liikkumisen etuina verrattuna sisätiloissa tehtävään liikuntaan ovat mm. itsetuntemuksen ja mielialan tehokkaampi kohentuminen. Olisiko mahdollista siirtää sisälle suunniteltu jumppatunti ulos metsään? Varhaiskasvattajat olivat vastauksissaan nostaneet esille yhtenä suurena vastausryhmänä motoristentaiteiden kehittymisen metsäretkillä. Jos tarjolla on kehittävämpiä mahdollisuuksia liikkua ja ne vielä tiedostetaan miksi niitä ei hyödynnettäisi enemmän.

Vuodenajoilla oli vaikutusta metsässä käyntikertoihin mutta onko se isompien lasten kohdalla vain tekosyy jättää menemättä metsään? Toki turvallisuus ennen kaikkea mutta talvinen metsä on parhaimmillaan maagisen kaunis paikka. Talvet ovat kuitenkin viime vuosina olleet vähälumisia sekä märkiä ja ne saavat maiseman näyttämään pahimmillaan ankean harmailta. Voidaanko olettaa myös, että kun talvi vähentää metsässä käyntikertoja niin saman tekee huono sää kuten sade. Myrskyt

ja ukkonen ovat asia erikseen mutta toivottavasti lapsiryhmät ulkoilisivat myös sateella.

Vaatiiko metsän vielä parempi käyttöaste kuitenkin joko pienempiä ryhmäkokoja tai henkilökunnan ja lasten suhdeluvun pienentämistä? Nykyinen ryhmäkoko rajoittaa kuitenkin osaa päiväkotien ryhmiä ja siihen olisi jotenkin puututtava. Henkilökunnan lisäpalkkaaminen on kuitenkin iso menoerä jota päiväkodit yrittävät välttää. Tässä asiassa yhteistyötahot voisivat mahdollisesti auttaa tuoden omaa panostaan niin tiedon antajana kuin yhtenä tai useampana lisähenkilönä ryhmään.

Varhaiskasvatuksen yhtenä tavoitteena on toteuttaa monipuoliset oppimista edistävät, kehittävät sekä terveellinen ja turvallinen oppimisympäristö. Tavoitteissa sanotaan vielä, että oppimisympäristön tulisi olla mahdollisimman kiireetön ja keskittymistä edistävä. Kun tutkimme tästä kyselytutkimuksesta saatuja vastauksia, voimme todeta, että metsä on juuri sellainen paikka. Se täyttää myös saatujen vastausten perusteella hyvän oppimisympäristön merkit ollen vaihteleva sekä monipuolinen. Metsän tarjoamat mahdollisuudet oppimisympäristönä ovat ainutlaatuiset ja sieltä lapsille saatavat positiiviset fyysiset, psyykkiset ja kognitiiviset hyödyt monia muita oppimisympäristöjä paremmat. Jälleen pitää nostaa esille kysymys miksi metsää ei käytettäisi useammin.

Vaasalaiset päiväkodit hyödyntävät kuitenkin metsää monipuolisena oppimisympäristönä. Yhtenä tärkeänä tekijänä metsän käyttökertojen lisäämiselle on nokkela ja taitava varhaiskasvattaja. Varhaiskasvattajilla on suuri vastuu luontokasvatuksesta. Tutkimuksessa kävi ilmi, että yksi vastaajista ei osannut vastata miten luonto näkyy tai mitä se merkitsee hänen päiväkodissaan. Näin ei voi olla ainakaan enää jatkossa, kun varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016 ovat tulleet käytäntöön.

Toivottavasti 1.8.2017 voimaan tulleet varhaiskasvatussuunnitelman perusteet edesauttavat luontokasvatuksen laatua. Ainakin sen tavoitteet ovat selkeästi esillä julkaisussa. Myönteistä asennetta luontoa kohtaan on lisättävä ja varhaiskasvattajien on saatava mahdollisuuksia oppia uutta luontokasvatuksesta.

Koulutus ja uusien helppokäyttöisten opetusmateriaalinen saatavuus tulisi mahdollistaa valtakunnallisesti.

Myös lasten vanhemmilla on tärkeä rooli luontosuhteen solmimisessa. Tämän kyselyn pohjalta saatujen tulosten perusteella moni vanhempi on siitä kiinnostunut. Vanhempien pitäisi tarjoamaan myös vapaa-aikana lapselle mahdollisuuden käydä luonnossa ja metsässä. Kun lapsi saadaan päiväkodissa kiinnostumaan metsästä niin vanhempien pitäisi osata olla lapsen tukena eikä tukahduttaa tätä innostusta. Yhteistyö päiväkodin ja vanhempien välillä tulee toimia ja tieto varhaiskasvatuksessa tehtävästä luontokasvatuksesta mentävä lapsen kotiin asti. Eivät vanhemmat tiedä tai ymmärrä kaikkea mitä metsässä tehdään ja opetellaan jos heille ei sitä tietoa tarjota.

Tutkimuksen taustalla oli myös oletus, että lapset viettävät yhä enenemässä määrin aikaa sisällä. Huolenaiheena oli niin lasten liikkumattomuus kuin mielenterveysongelmat sekä positiivisen luontosuhteen solmiminen. Tutkimuksesta saatujen tulosten perusteella huoli on ainakin Vaasassa varhaiskasvatuksen osalta aiheeton. Lapset osaavat nauttia luonnosta ja heidän mielikuvituksensa pääsee valloilleen metsän mukavissa leikeissä. Se kertoo jo paljon hyvästä luontosuhteesta, että metsäretkiä odotetaan innolla. On myös hyvät mahdollisuudet sille, että lapsi löytää metsästä mielipaikan. Metsässä tulee vain käydä riittävän usein ja seillä on oltava mielekästä tekemistä. Jos lapsi ei itse keksi mitä tehdä on varhaiskasvattajalla vastuu auttaa lasta löytämään uusia leikkejä tai muita tapoja nauttia luonnosta. Kaikki eivät välttämättä avusta huolimatta osaa metsää omaksi paikaksi mutta sekin on ihan hyväksyttävä asia.

Tutkimuksen luotettavuutta pohdittaessa pitää ottaa huomioon, että monet avointen kysymysten kategorisoinnit ja tulkinnat ovat yhden miehen tekemiä. Siksi niiden tukena on myös tavallisia rasti ruutuun kysymyksiä jotka eivät anna niitä kootessa tilaa erilaisille tulkinnoille. Vastaukset menivät minusta hyvin yhteen ja ne tukivat toisiaan odotetulla tavalla. Tutkimus tulokset saattaisivat olla hieman erilaisia toisen ihmisen käsittelyssä mutta uskon vakaasti, että ne päättyisivät samoille linjoille. Tutkimuksen eettisyyttä mietittäessä on todettava, että jokainen vastaus on

otettu huomioon eikä mitään ole jätetty pois tutkimustulosten vääristämisen tarkoituksessa.

Lopuksi voidaan todeta, että lähimetsiä arvostetaan vaasalaisessa varhaiskasvatuksessa. Vaasalaisten päiväkotien ympäristökasvatus on ollut pääosin sillä tasolla mitä Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016 ne asettaa jo keväällä 2017. Tästä on hyvä jatkaa luontokasvatuksen kehitystä Vaasassa.

7 POHDINTA

Oma mielenkiintoni aihetta kohtaan tulee osittain edellisestä ympäristöalan koulutuksesta, jota halusin yrittää hyödyntää opinnäytettä tehdessäni. Luonto on myös tärkeä osa minua ja haluan tarjota osaamista tulevassa ammatissa. Aihetta pohtiessani mietin myös vaihtoehtona, millaista ympäristökasvatusta Vaasan päiväkodeissa harjoitetaan. Päädyin kuitenkin tekemään kyselyn osittain koulumetsäkyselyn pohjalta koska aihe itsessään vaikutti mielenkiintoiselta.

Teorian etsiminen oli aluksi haastavaa sopivien kirjallisuus lähteiden vuoksi. Olen silti tyytyväinen kasaamaani teoriaan luonnon vaikutuksista kehoon ja mieleen. Itse kyselyn kokoamisessa hankalinta oli kategorisoida avointen kysymysten vastaukset. En ole aikaisemmin tehnyt vastaavaa tässä mittakaavassa ja vastaukset vaikuttivat aluksi siltä, ettei niistä löytyisi riittävän selkeitä yhteisiä tekijöitä. Lopulta sopivat sanat ja teemat loksahdivat paikoilleen ja työ alkoi kasaantua. Yhtenä työn valmistumista hidastavana tekijänä oli muutto toiselle paikkakunnalle ja uuden työpaikan saaminen.

Minusta kysely osoitti että, Vaasassa ovat asiat hyvin. Saadut vastaukset olivat positiivisia ja rohkaisevia. Itsestä tuntuu siltä, että monissa päiväkodeissa panostetaan luontokasvatukseen ja metsää pidetään tärkeänä osana päiväkodin arkea. Kehitykselle on kuitenkin aina tilaa.

Vastausten määrä (24 kpl) oli vähäinen ottaen huomioon Vaasan kaupungin päiväkotien, varahoitoyksiköiden sekä perhepäivähoitoyksiköiden määrän (38 kpl) joita kysely koski. Vastauksia tutkailtaessa tulee ottaa huomioon se, että samasta päiväkodista on voinut tulla useampikin vastaus. Tämä voi osaltaan vääristää saatuja tuloksia. Huomion arvoista on myös se, että kysely tehtiin keväällä 2017 jolloin varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016 oli jo julkaistu mutta ei ollut vielä astunut voimaan.

Metsästä saatavat terveydelliset hyödyt (kts luku 3.1–3.4), joita ei välttämättä kaikki edes tiedosteta varhaiskasvatusta suunnitellessa, tukevat kehittyvää lasta. Tutkimuksessa ei tullut esille, miten kauan lapsiryhmät viettävät aikaansa metsässä.

Kahden tunnin yhtämittainen metsässä vietetty aika voi olla haastavaa toteuttaa, kun otetaan huomioon muut arjessa tehtävät toiminnot. Tutkimuksissa on kuitenkin havaittu, että juuri kahden tunnin metsässä vietetyn ajan jälkeen elimistön puolustusmekanismit alkavat elpyä (ks. taulukko 1.). Metsässä vietettyyn aikaan kannattaisi siis panostaa ja se tukee samalla myös varhaiskasvattajien työssä jaksamista.

Olisi mielenkiintoista haastatella niin päiväkodin lapsia kuin heidän vanhempiaankin ja katsoa ovat tulokset samankaltaisia. Kaikkein pienimmille lapsille haastattelu voisi olla liian haasteellinen mutta esikouluikäiset osaisivat todennäköisesti jo vastata kysymyksiin. Vanhempien asenteita luontokasvatusta kohtaan olisi muutenkin tärkeä saada tietoon.

Toivon, että työstäni on hyötyä Vaasan varhaiskasvatusta suunnitteleville tahoille. Kiitos kaikille vastaajille jotka uskalsivat ottaa osaa tähän kyselyyn. Autoitte positiivisten havaintojenne avulla tuomaan esille osan Vaasan luontokasvatuksen tilasta sekä metsien käyttöasteesta.

LÄHTEET

Arvonen, S. 2015. Metsämieli – Kehon ja mielen kuntosali. Metsäkustannus Oy. Jelgava Printing House, Latvia.

L 19.1.1973/36. Varhaiskasvatustalaki. Sääöstietopankki Finlexin sivulla. Viitattu 21.10.2017. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>

Louv, R. 2008. Last child in the woods – Saving Our Children from Nature-Deficit Disorder. Updated and Expanded. Algonquin Books of Chapel Hill.

Kielitoimiston sanakirja. 2016. Elpyä. Viitattu 16.9.2016. <http://www.kielitoimistonsanakirja.fi/netmot.exe?motportal=80>

Opetushallitus. 2016. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016. Määräykset ja ohjeet 2016:17. Juvenes Print. Tampere.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2017 a. Varhaiskasvatusta koskeva lainsäädäntö. Viitattu 21.10.2017. <http://minedu.fi/varhaiskasvatustalait>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2017 b. Uudistus voimaan – pedagogiset varhaiskasvatussuunnitelmat jokaiselle lapselle. Viitattu 21.10.2017. http://minedu.fi/artikkeli/-/asset_publisher/uudistus-voimaan-tanaan-pedagogiset-varhaiskasvatussuunnitelmat-jokaiselle-lapselle

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2016. Iloa, leikkiä ja yhdessä tekemistä. Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2016:21. Helsinki. Viitattu 20.6.2017. julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75405/OKM21.pdf

Parikka-Nihti, M. Suomela, L. 2014. Iloa ja ihmettelyä - Ympäristökasvatus varhaislapsuudessa. PS-kustannus. Bookwell Oy. Juva.

Polvisen, K. Pihlajamaan, J. & Bergin, P. 2012. Luonnosta hyvinvointia lapsille ja nuorille. Sitra & Kansallinen hyvinvointi verkosto. Helsinki.

Sahli, V. 2014. Koulumetsäopas – Käsikirja koulujen ja päiväkotien lähimetsien käyttöön ja turvaamiseen. Suomen luontoliitto. Viitattu 26.10.2017. <https://www.sll.fi/mita-me-teemme/ymparistokasvatus/koulumetsat/liitetiedostot/Koulumetsaopas2014.pdf>

Sahi, V. & Liimatta, K. 2012. Koulumetsäkysely. Raportti 30.11.2012. Suomen luonnonsuojeluliitto. Viitattu 27.2.2017. <https://www.sll.fi/mita-me-teemme/ymparistokasvatus/koulumetsat/liitetiedostot/Koulumetsakysely%202012%20raportti2>

Salonen, K. 2010. Mielen luonto. Eko- ja ympäristöpsykologian näkökulma. Helsinki. Green Spot.

Salovaara, R. 2012. Luontoharrastus kasvattaa suosiotaan. Viitattu 26.10.2017.
<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2012/09/06/luontoharrastus-kasvattaa-suosiotaan>

Suomalaisen työn liitto. 2017. Luonto on suomalaisten suurin ylpeyden aihe. Viitattu 26.10.2017. <https://suomalainentyo.fi/2017/05/30/luonto-on-suomalaisten-suurin-ylpeyden-aihe/>

Tourula, M. & Rautio, A. 2014. Terveyttä luonnosta. Thule-instituutti Oulun yliopisto, Metsähallitus ja Oulun seutu. Oulu. Viitattu 26.2.2017.
http://www oulu.fi/sites/default/files/content/Terveytt%C3%A4_luonnosta.pdf

Tyrväinen, L. Silvennoinen, H. Korpela, K. & Ylen, M. 2007. Luonnon merkitys kaupunkilaisille ja vaikutus psyykkiseen hyvinvointiin. Teoksessa Luontomatkailu, metsät ja hyvinvointi. Metlan työraportteja 52.
<http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2007/mwp052-07.pdf>

Wells, N. M., Lekies, K. S., 2006. Nature and the life course: pathways from childhood nature experiences to adult environmentalism. Children, Youth and Environments 16(1). Viitattu 27.2.2017.
<http://www.outdoorfoundation.org/pdf/NatureAndTheLifeCourse.pdf>

LIITE 1

Tutkimuskysely

Tutkimuksen kysymykset

1. Miten pitkä matka päiväkodista on läheiseen metsään, jota yleensä käytetään opetus- ja retkeily tarkoituksessa?
 - 300 metriä tai vähemmän
 - 300 – 1000 metriä
 - Yli 1000 metriä, kuinka kaukana.

2. Minkälaisesta metsästä on kysymys?
 - Metsä tai metsikkö, jota talot ja kadut rajaavat
 - Metsäinen virkistysalue
 - Luonnonsuojelualue
 - Talousmetsäkäytössä oleva metsä
 - Muu luonnehdinta
 - En osaa sanoa

3. Onko päiväkodin lähimetsä, jota yleensä käytetään opetus- ja retkeily tarkoituksessa lähin mahdollinen metsä?
 - Kyllä
 - Ei

4. Miten pitkä matka päiväkodista on läheiseen puistoon?
 - 300 metriä tai vähemmän
 - 300 – 1000 metriä
 - Yli 1000 metriä, kuinka kaukana.

5. Minkälainen puisto on kyseessä?
 - Leikkipuisto
 - Viheralue
 - Muu luonnehdinta

6. Metsästä löytyy...
 - puro tai joki
 - järvi tai lampi
 - kuolleita puita (pystyssä tai maassa)
 - kiinnostavia eläin-, kasvi- tai sienilajeja, mitä:
 - muuta, mitä:
 - en osaa sanoa

7. Kuvaile metsää vapaasti tai täsmennä aiemmin antamiasi tietoja.

8. Kuinka usein päiväkodin alle 3-vuotiaiden ryhmä käy metsässä?
 - Useamman kuin kerran viikossa
 - Kerran viikossa
 - Kerran kuukaudessa
 - Muutaman kerran puolessa vuodessa
 - Kerran puolessa vuodessa
 - Kerran vuodessa
 - Ei kertaakaan vuodessa
 - En osaa sanoa

9. Kuinka usein päiväkodin 3 - 4-vuotiaiden ryhmä käy metsässä?
 - Useamman kuin kerran viikossa
 - Kerran viikossa
 - Kerran kuukaudessa
 - Muutaman kerran puolessa vuodessa
 - Kerran puolessa vuodessa
 - Kerran vuodessa
 - Ei kertaakaan vuodessa
 - En osaa sanoa

10. Kuinka usein päiväkodin 5 - 6-vuotiaiden ryhmä käy metsässä?

- Useamman kuin kerran viikossa
- Kerran viikossa
- Kerran kuukaudessa
- Muutaman kerran puolessa vuodessa
- Kerran puolessa vuodessa
- Kerran vuodessa
- Ei kertaakaan vuodessa
- En osaa sanoa

11. Missä tilanteissa päiväkodin ryhmät käyvät metsässä?

- Ohjatun ulkoilun/retkien aikana osana päiväkotipäivää
- Teema- tai liikuntapäivinä
- Luontokerhon yhteydessä
- Muussa tilanteessa, missä:
- En osaa sanoa

12. Mitä metsässä tehdään?

- Ulkoilu, ulkona leikkiminen
- Retkeily, marjastus tai sienestys
- Askartelumateriaalien keräily tai taittelu
- Luonnon tarkkailu tai tutkiminen
- Maastourheilulajien harrastaminen (esim. hiihto, suunnistus)
- Metsän käyttö opetustilana laajasti eri aiheissa
- Muu tarkoitus, mikä:
- En osaa sanoa

13. Kuvailkaa tai täsmentäkää omin sanoin, miten päiväkotikäyttö käyttää metsää.

14. Onko päiväkotiki mukana jossakin ympäristökasvatusohjelmassa, missä?

- Luonnossa kotonaan
- Metsämörri
- Vihreä lippu
- Naturewatch
- Kevätseuranta
- Muu ohjelma, mikä
- Ei mikään ohjelma

15. Onko päiväkotiki tehnyt yhteistyötä metsä- ja luontokasvatusasioissa jonkun tahon kanssa, minkä?

- Ei
- Kyllä, minkä tahon kanssa:
- Ei tietoa

16. Käyvätkö ryhmät metsässä mielestänne riittävän usein?

1. Kyllä käyvät riittävän usein
2. Kyllä käyvät kohtuullisen usein
3. En osaa sanoa
4. Ryhmät käyvät liian harvoin metsässä
5. Ryhmät eivät käy lainkaan metsässä

17. Mitkä tekijät vaikuttavat siihen, ettei metsässä käydä useammin? Valitse merkittävin syy 1, toiseksi merkittävin syy 2 ja jne.

- Metsän kaukainen sijainti
- Huonot liikenneyhteydet
- Metsän haastava maasto
- Henkilökunnan vähäinen luontokoulutus
- Lapsiryhmän suuruus
- Muu syy, mikä

18. Miten luonto näkyy ja mitä se merkitsee teidän päiväkodissanne?

19. Vaikuttavatko eri vuodenaajat mahdollisesti metsässä käyntien määrään?
20. Mitä mahdollisia vaikutuksia lapsissa on havaittavissa metsäkäynneillä?
21. Miten lapset kokevat luonnossa käymisen?
22. Miten arvioitte vanhempien näkevän luonnon merkityksen päiväkodin varhaiskasvatuksessa?